

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Lähidemokratiaa nuorisotyöhön

Osallistuva budjetointi Turun nuorisopalveluissa

Timo Kuismanen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika 03 / 2018

www.humak.fi

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Timo Kuismanen	Sivumäärä 46 ja 12 liitesivua
Työn nimi Lähidemokratiaa nuorisotyöhön - Osallistuva budjetointi Turun nuorisopalveluissa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Kiuru	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Turun kaupungin nuorisopalvelut - Virpi Sojakka	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia tapoja toteuttaa osallistuvaa budjetointia Turun kaupungin nuorisopalveluissa. Turun kaupungin nuorisopalveluissa oli päätetty ottaa osallistuva budjetointi osaksi arjen toimintaa, ja tässä työssä etsittiin tapoja ja menetelmiä sille, miten osallistuva budjetointi voisi toimia Turun kaupungin nuorisopalveluissa. Osallistuva budjetointi on aiheena ajankohtainen, sillä ke-säkuussa 2017 voimaan tullut Kuntalain 22§ kannustaa kuntia ottamaan asukkaat mukaan talouden suunnitteluun.</p> <p>Opinnäytetyön tilaajana oli Turun kaupungin nuorisopalvelut. Kehittämisen- ja tutkimustavoitteina on tutkia erilaisia tapoja ja menetelmiä miten osallistuvaa budjetointia voisi toteuttaa Turun nuorisopalveluissa. Työssä myös pohdittiin, saadaanko osallistuvan budjetoinnin avulla lisää nuoria mukaan nuorisopalvelujen toimintaan.</p> <p>Kehittämistyössä käytettiin laadullisina tiedonhankintamenetelminä havainnointia ja benchmarkingia. Havainnointia tehtiin osallistuvan budjetoinnin työpajoissa Turun nuorisopalveluissa vuoden 2017 aikana. Näiden lisäksi kehittämistyössä hyödynnettiin kyselyä. Kysely tehtiin Turun nuorisopalvelujen työntekijöille keuhällä 2017. Tiedonhankintamenetelmillä saatuja aineistoja analysoitiin teemoittelemalla ja dokumenttianalysimenetelmällä.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena valmistui käsikirja osallistuvasta budjetoinnista. Käsikirja tehtiin Turun nuorisopalvelujen käyttöön. Käsikirjaa voidaan hyödyntää uusien työntekijöiden perehdyttämisessä osallistuvaan budjetointiin. Käsikirjan sisältää myös menetelmäoppaan, jossa kerrotaan konkreettisia menetelmiä miten nuoria voi kannustaa ideoimaan ja valitsemaan osallistuvan budjetoinnin kohteita.</p> <p>Työn tuloksena saatiin selville, että osallistuva budjetointi on hyvä väline lisätä nuorten osallisuutta, vaikutusmahdollisuuksia ja tukea demokratiakasvatusta. Osallistuvasta budjetoinnista on monia erilaisia malleja, ja mallit toimivat eri tavalla erilaisissa ympäristöissä. Työssä kävi ilmi, että tietyn mallin soveltuvuutta omaan käyttöön on kokeiltava ennakkoluulottomasti. Tuloksista selvisi, että nuoria on kuunneltava heitä koskevissa asioissa. Uusien työtapojen käyttöönotto on olennainen osa nuorisotyöntekijän ammattitaitoa. Osallistuvan budjetoinnin käyttäminen nuorisopalveluissa on perusteltua, ja sen avulla nuorten vaikutusmahdollisuudet lisääntyvät.</p>	
Asiasanat osallistuva budjetointi, osallistuminen, lähidemokratia, nuorisotyö, kansalaistoiminta	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree Programme in Civic Activities and Youth Work, Bachelor's Degree

ABSTRACT

Author Timo Kuismanen	Number of Pages 46 and 12 attachments
Title Grassroots Democracy in Youth Work - Participatory Budgeting in Youth Services in Turku	
Supervisor(s) Senior Lecturer Hanna Kiuru	
Subscriber and/or Mentor City of Turku, Youth Services - Youth Secretary Virpi Sojakka	
Abstract <p>This thesis explores the ways and methods of participatory budgeting in youth work. The objective of this study was to gather information about participatory budgeting and how it could be used in youth work in the City of Turku Youth Services. Participatory budgeting is a current topic and it has been used in several locations around the world. Participatory budgeting is a method where people are engaged in planning on a certain part of a public budget.</p> <p>The study methods in this thesis were survey, benchmarking and observation. The data were analyzed using qualitative content analysis and document analysis. The questionnaire was sent to the youth workers of the City of Turku. Observations were made in participatory budgeting workshops, where the attendees were youth work professionals.</p> <p>The results show that participatory budgeting is a good method in increasing the possibilities of young people to influence the local decision making. It is also a good method for adding grassroots democracy within a community. There are many ways and methods to implement participatory budgeting.</p> <p>The outcome of this thesis was a guidebook about participatory budgeting. The guidebook contains a brief history about the topic and it describes a few key ideas and thoughts about the topic. It also describes ways and methods how to implement participatory budgeting in youth work.</p>	
Keywords participatory budgeting, participation, grassroots democracy, youth work, civic activity	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	6
2 CASE: OSALLISTUVA BUDJETOINTI TURUN NUORISOPALVELUISSA	9
2.1 Osallistuvan budjetoinnin pilottihanke Turussa	10
2.2 Tarve kehittämistyölle	11
3 NUORTEN VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET	14
4 OSALLISTUVA BUDJETOINTI	16
4.1 Toimintatavan esittely	16
4.2 Historia	17
4.3 Esimerkkejä Suomesta	18
4.4 Käsitteet	19
5 TIEDONHANKINTA- JA ANALYYSIMENETELMÄT	23
5.1 Kysely Turun nuorisopalveluiden työntekijöille	24
5.2 Benchmarking	26
5.3 Työpajat ja havainnointi	27
5.4 Analyysimenetelmät	30
5.5 Tutkimusmenetelmien hyödyntäminen	31
6 TULOKSET JA ANALYYSI	32
6.1 Nuorten ideoiden huomiointi	33
6.2 Suunnitelmallisuuden tärkeys	33
6.3 Ohjaajien ammattitaidon hyödyntäminen	34
6.4 Ideoiden toteuttamisen rajoitteet	35
6.5 Budjetin läpinäkyvyys	36
6.6 Uusi työtap	36
7 OSALLISTUVAN BUDJETOINNIN KÄSIKIRJA	38
8 YHTEENVETO	40
LÄHTEET	43
LIITTEET	47

1 JOHDANTO

Nuorisotyön merkityksen sanotaan kasvaneen viimeisen viiden vuoden aikana, ja tulevan viiden vuoden aikana sen merkityksen odotetaan kasvavan entisestään. Nuorisotyön yhtenä isona haasteena on se, miten se on kosketuksissa nuorten arkeen. (Järvi 2017, 3.) Nämä asiat mielessä oli mielenkiintoista lähteä mukaan osallistuvan budjetoinnin projektiin, jonka avulla nuoret itse voivat vaikuttaa omiin mahdollisuuksiinsa.

Nuorten luottamus omaan tulevaisuuteensa on pääosin hyvä, mutta samalla kyynisyys ja epäluottamus ovat lisääntyneet nuorison keskuudessa. Nuorilla on uskoa omiin kykyihinsä ja tulevaisuuteensa ja kuitenkin huolta muiden pärjäämisestä. (Myllyniemi 2017, 6.) Ne nuoret, jotka suhtautuvat tulevaisuuteensa luottavaisesti ja uskovat omiin vaikutusmahdollisuuksiinsa, suhtautuvat luottavammin myös toisiin ihmisiin ja Suomen ja maailman tulevaisuuteen (Myllyniemi 2017, 43).

Tässä opinnäytetyössäni käsittelen osallistuvaa budjetointia ja sen soveltamista nuorisotyöhön. Keväällä 2017 olin työharjoittelussa Turun nuorisopalveluissa, Kehittäminen ja johdon tuki -yksikössä. Turun Nuorisopalvelut käynnisti vuonna 2017 pilottihankkeen osallistuvasta budjetoinnista, ja minun opinnäytetyöni kehittämistavoitteena oli tehdä käsikirja ja menetelmäoppaan aiheesta. Pohdin opinnäytetyössäni myös laaja-alaisemmin demokratiakasvatusta ja sen suhdetta nuorisotyöhön. Opinnäytetyön tilaajana oli Turun nuorisopalvelut.

Osallistuva budjetointi on toimintamalli, jonka avulla lähidemokratiaa voidaan lisätä helposti. Sen avulla voidaan kasvattaa luottamusta kansalaisten ja viranomaisten välille. Yhteisöt vahvistuvat kun sen jäsenet pääsevät mukaan päätöksentekoon ja yhdessä tekeminen lisää luottamusta kansalaisten ja viranomaisten välillä. (Participatory Budgeting in the UK 2010, 4–5.)

On tärkeää, että nuoret oppivat osallistuvan demokratian periaatteita ja että heidät saadaan osallistumaan yhteiseen päätöksentekoon ja kiinnostumaan yhteisistä asi-

oista. Demokratiakasvatuksen avulla voidaan lisätä nuorten yhteiskunnallista toimintaa, ajattelua ja valmiuksia. Osallistumisen ja vaikuttamisen kokemukset auttavat nuorta rakentamaan kansalaisidentiteettiään. (Opetushallitus 2011, 5–8.)

Osallistuva budjetointi tarjoaa hyvän menetelmän tehdä demokratiakasvatusta. Sosiaalinen vahvistaminen sekä yhdenvertaisuuden ja osallisuuden tukeminen ovat yhteisöpedagogin osaamisalueita. Kehittämisosaaamisen korostuminen nykyaikaisessa työelämässä vaatii yhteisöpedagogeilta ennakoitua sekä tutkivaa, kehittyvää ja arvioivaa työtettä. (Nyman 2012, 245.)

Opinnäytetyöni kehittämistehtävänä oli tutkia erilaisia tapoja ja menetelmiä miten osallistuvaa budjetointia voisi toteuttaa Turun nuorisopalveluissa. Aineistonkeruumenetelminä käytin kyselyä, benchmarkingia ja havainnointia. Opinnäytetyöni analyysimenetelminä olivat dokumenttianalyysi ja teemoittelu. Olen myös pohtinut opinnäytetyötä tehdessäni, voisiko osallistuvan budjetoinnin avulla laajentaa Nuorisopalvelujen saavutettavuutta. Lisäksi työssä käsitellään myös laajemmin aiheen soveltamista nuorisotyössä. Yksi haaste on saada nuoret tietoisiksi siitä, mitä kaikkea nuorisotaloilla voi tehdä ja millaista palvelua nuorisopalvelut tarjoavat nuorille (Gretschel 2007a, 196).

Opinnäytetyöni tuotoksena tein käsikirjan osallistuvasta budjetoinnista Turun Nuorisopalveluiden käyttöön. Käsikirjassa kerrotaan lyhyesti osallistuvan budjetoinnin historiasta, peruseriaatteista ja tavoitteista. Käsikirjan sisältää myös menetelmäoppaan, missä annetaan konkreettisia menetelmiä aiheen soveltamiseen nuorisotaloilla. Tekemäni käsikirja soveltuu Turun Nuorisopalveluiden tapaan hyödyntää osallistuvaa budjetointia, eikä sitä ole tarkoitettu yleispäteväksi käsikirjaksi kaikkialle. Kerron opinnäytetyössäni, millaiseen tarpeeseen osallistuvaa budjetointia tarvitaan ja miten ja millaisilla menetelmillä olen etsinyt aineistoa. Kerron myös, millaisiin tuloksiin olen tiedonhankinnassani päätenyt.

Osallistuva budjetointi on ajankohtainen aihe, sillä kesäkuussa 2017 tuli voimaan Kuntalain 22§, joka kannustaa kuntia ottamaan asukkaat mukaan budjetin suunnitteluun (Kuntalaki 410/2015). Samassa kuussa Kuntaliitto julkaisi ensimmäisen Suomessa tehdyn oppaan osallistuvasta budjetoinnista. (Kuntaliitto 2017.) Osallistuva

budjetointi mainitaan myös Allianssi ry:n vuoden 2018 maakuntavaalien tavoitteina: Allianssi kannustaa maakuntia ottamaan nuorten osallistumista koskevat keinot tehokkaaseen käyttöön (Allianssi ry 2017, 4). Alaluvussa 3.3. kerron lisää esimerkkejä miten osallistuvaa budjetointia on tehty viime vuosina Suomessa.

Luvussa kaksi kuvaan miksi Turussa on lähdetty tekemään osallistuvan budjetoinnin hanketta. Seuraavissa luvuissa kerron millaista tietoperustaa opinnäytetyöhöni liittyi. Tämän jälkeen luvussa viisi kuvailen menetelmiä miten olen kerännyt aineistoa ja luvussa kuusi kerron aineiston analysoinnista ja mitä tuloksia olen saanut. Luvussa seitsemän esittelen lyhyesti opinnäytetyöni tilaajalle tekemäni tuotoksen. Viimeiseksi Yhteenveto-luvussa kerron millaista palautetta sain opinnäytetyöni tilaajalta, kuvailen myös omia ajatuksiani ja päätelmiäni opinnäytetyöni tuloksista ja niiden hyödyntämisestä laaja-alaisemmin nuorisotyössä.

2 CASE: OSALLISTUVA BUDJETOINTI TURUN NUORISOPALVELUISSA

Turun kaupungin vapaa-aikatoimialalla on yhteensä viisi palvelualueita, jotka ovat museo-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kaupunginorkesteri. Vapaa-aikatoimialan tehtävänä on tarjota asukkaille saavutettavia ja vaikuttavia palveluja, joiden kehittämisessä asukkaat voivat olla mukana. Asukkaita kannustetaan aktiiviseen elämäntapaan ja yhteisöllisyyteen. Vapaa-aikatoimialan yhteyteen kuuluu kolme lautakuntaa, jotka ovat kulttuurilautakunta, liikuntalautakunta ja nuorisolautakunta. (Turun kaupunki 2017a.)

Turun nuorisolautakunnan tehtävänä on jakaa avustuksia järjestöille ja nuorten toimintaryhmille. Nuorisolautakunta päättää myös nuorisotilojen maksujen suuruudesta. Lautakunta koostuu 13 kaupunginvaltuuston valitsemasta jäsenestä. Lautakunta koontuu kerran kuukaudessa, ja sen toimikausi on neljä vuotta. (Turun kaupunki 2018.)

Turun kaupungin nuorisopalveluissa tehdään Nuorisolain (Nuorisolaki 1285/2016) määrittelemiä alle 29-vuotiaita koskevia tehtäviä. Nuorisopalvelujen toiminta-ajatuksena on nuorten myönteisen kasvun tukeminen. Nuorisopalvelut jakautuvat kolmeen eri yksikköön, jotka ovat 1. Kehittäminen ja johdon tuki, 2. Tekemällä oppiminen ja 3. Ohjaus ja tuki. (Turun kaupunki 2017b.)

Nuorisolaki määrittelee lain tavoitteiksi edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä oikeuksien toteutumista. Laki edistää nuorten osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia sekä kykyä ja edellytyksiä toimia yhteiskunnassa. Tavoitteena on myös tukea nuorten kasvua, yhteisöllisyyttä, itsenäistymistä ja näihin liittyvää toimintaa. Näiden lisäksi nuorisolain tavoitteena on parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Tavoitteiden toteutumisessa lähtökohtina ovat yhteisvastuu, kulttuurien moninaisuus, kansainvälisyys, kestävä kehitys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen. Nuorisotyö kuuluu kunnan tehtäviin. Nuorisolaissa veloitetaan kunta luomaan edellytyksiä nuorisotyölle ja tukemaan nuorten kansalaistoimintaa. (Nuorisolaki 1285/2016.)

Nuorten osallisuus on iso osa nuorisopolitiikkaa ja on keskeistä, että nuorilla on mahdollisuus päästä vaikuttamaan ja saada tietoa heitä koskevissa asioissa. Kun nuoret oppivat vaikuttumistaitoja ja oppivat kykyjä toimia aktiivisena kansalaisena, se vahvistaa entisestään kansalaisyhteiskuntaa ja lisää demokratiaa. (Hämäläinen 2010, 301–302.)

2.1 Osallistuvan budjetoinnin pilottihanke Turussa

Turun nuorisolautankunta päätti kokouksessaan syksyllä 2016 ottaa osallistuvan budjetoinnin osaksi nuorisopalvelujen toimintaa. Nuoret haluttiin ottaa mukaan heitä koskevien asioiden suunnitteluun ja päätöksentekoon. (Turun kaupunki 2016a.) Osallistuvan budjetoinnin pilottihanke käynnistettiin keväällä 2017. Ensimmäisessä vaiheessa mukana olivat Paattisten ja Lausteen nuorisotalot sekä Starttipaja ja Nuorten työpaja Fendari. Ensimmäinen yhteinen työpaja pidettiin 7.3. ja silloin käsiteltiin osallistuvan budjetoinnin periaatteita ja mahdollisia toimintamalleja. Myöhemmin keväällä Starttipaja ja Fendari jäivät pois pilottivaiheessa resurssipulan takia ja niiden tilalle tuli koulunuorisotyö. (Sojakka 2017a.)

Nuorisopalvelujen operatiivisessa sopimuksessa vuodelle 2017 tavoitteina mainitaan muun muassa aktiivisuuden edistäminen alue- ja kohderyhmätyöllä. Tätä tavoitteita pyritään edistämään lisäämällä vuorovaikutusta ja kommunikointia kaupungin ja asukkaiden välillä sekä asukkaiden kesken. Osallistuva budjetointi on päätetty ottaa osaksi arjen toimintaa soveltuvien osien. (Turun kaupunki 2016b.)

Käytännössä osallistuva budjetointi etenee niin, että nuorisopalvelujen budjetista varataan toimintarahaa osallistuvaa budjetointia varten. Ohjaajat käynnistävät toiminnan suunnittelun nuorisotiloilla ja -taloilla, nuoret tekevät ehdotuksia ja äänestävät, mitkä ehdotukset toteutetaan. Kun sovittu suunnitelma on toteutettu, aletaan taas kerätä ideointia seuraavaa suunnitelmaa varten. Yksi kierros suunnittelua, äänestystä ja toteutusta kestää kolme kuukautta, ja suunnitelmia toteutetaan neljä kertaa vuodessa. (Sojakka 2017b.)

2.2 Tarve kehittämistyölle

Kehittämistyössä on olennaista, että siihen osallistuvat myös kehittämiskohteen osapuolet ja ettei kehitystyötä tehdä pelkästään ylhäältä alaspäin. Kehittämisen pitäisi olla avointa toimintaa ja kehittämistyön tulokset kaikkien hyödynnettävissä. (Pohjola & Aalto-Kallio ym. 2014, 13.)

Kehittämistyötä aloitettaessa on hyvä määritellä, mitä työllä pyritään saamaan aikaan. On tärkeää miettiä etukäteen, mihin tarpeeseen kehittämistyötä tehdään ja mitä sillä yritetään saavuttaa. Välillä kehittämistyö voi vaatia kokeilua ja oppimista kokeilussa tehtyjen virheitten pohjalta. (Pohjola & Aalto-Kallio ym. 2014, 16.)

Tätä toimintatapaa on noudatettu osittain myös tässä osallistuvan budjetin kehittämistyössä: Nuorisotalojen työntekijät ovat kokeilleet erilaisia menetelmiä ja toteutus-tapoja ja sitten kertoneet yhteisissä kokouksissa, miten ne ovat toimineet käytännös-sä heidän työpaikoillaan. Kokouksissa on vertailtu, millaisia menetelmiä muut ovat kokeilleet ja miten ne ovat toimineet eri ympäristöissä.

Erilaiset toimintamallit toimivat eri lailla eri paikoissa, ja aina ei voi olla varma soveltuuko muualla kehitetty toimintamalli käytettäväksi toisessa paikassa. Käytännön toimivuus on tärkeä mittari, kun arvioidaan toimintamallien kehitystä. Kehittämistyös-sä on hyvä huomioida ympäristö, jota varten työtä tehdään. (Pohjola & Aalto-Kallio ym. 2014, 17.)

Turun Nuorisovaltuusto on päättänyt kokouksessaan 15.9.2016 ottaa osallistuvan budjetoinnin käyttöön Turussa. Aktiivisuutta pyritään edistämään alue- ja kohderyh-mätyöllä, ja nuoret on päätetty ottaa mukaan päätöksentekoon ja suunnitteluun. Osallistuvaa budjetointia aletaan soveltaa arjen toimintaan. (Turun kaupunki 2016a.) Kehittämistyölle oli tämän vuoksi todellinen tarve, sillä osallistuva budjetointi oli kirjat-tu Nuorisopalveluiden operatiivisessa sopimuksessa vuoden 2017 tavoitteisiin (Turun kaupunki 2016b).

Kevään 2017 aikana osallistuvan budjetoinnin hanketta lähdettiin viemään eteenpäin ja hankkeelle alettiin kehittää toimintamallia (Turun kaupunki 2016b). Kevään ja syksyn aikana Turun nuorisopalveluissa on kehitetty työtapoja ja menetelmiä, joiden avulla osallistuvaa budjetointia voitaisiin toteuttaa käytännössä. Kehitysvaiheessa erilaisia tapoja kokeillaan eri nuorisotaloilla ja eri nuorisotyöntekijöiden toimesta, ja lopulta hyvät käytännöt ovat koko nuorisotoimen käytettävissä. Jotta nämä kehittämistyössä hyväksi havaitut käytännöt saadaan koko nuorisopalveluiden käyttöön, ne on dokumentoitava hyvin. On hyödyllistä dokumentoida nekin käytännöt, jotka eivät toimi. (Siurala 2014, 37.)

Kuten ylempänä on todettu, toimivat käytännöt vaihtelevat sen mukaan, missä niitä käytetään. Johtajien on myös järjestettävä tilaisuuksia, joissa työntekijät pääsevät keskustelemaan ja jakamaan kokemuksia keskenään (Siurala 2014, 37). Näitä keskustelutilaisuuksia tai työpajoja olikin kevään ja alkusyksyn aikana useita. Myöhemmissä kappaleissa kerron lisää asioista, joita työpajoissa käytiin läpi. Hankkeen tärkeimpänä tavoitteena on ottaa nuoret mukaan päätöksentekoon ja suunnitteluun (Turun kaupunki 2016b).

Suoritin keväällä 2017 työharjoittelujakson Turun nuorisopalveluiden Kehittäminen ja johdon tuki -yksikössä, ja harjoittelun aikana oli käynnistymässä hanketta osallistuvasta budjetoinnista. Harjoittelupaikassa ohjaajanani toimiva Virpi Sojakka ehdotti, että tekisin opinnäytetyöni liittyen osallistuvaan budjetointiin. Minun tehtäväni kehittämistyössä oli etsiä menetelmiä, joiden avulla nuorisotaloilla voitaisiin ideoida budjettia ja äänestää sen käyttämisestä.

Tutkin, miten aihetta on käsitelty muualla Suomessa ja ulkomailla, ja benchmarkkasin hyviä käytäntöjä. Olin mukana kehittämistyöpajoissa ja kirjasin, millaisia ideoita ja ajatuksia työpajoissa keksittiin. Benchmarkingin ja työpajojen lisäksi tein Turun nuorisopalveluiden työntekijöille kyselyn, jossa pyrittiin selvittämään, millaista tietoa nuorisopalveluiden työntekijöillä jo oli aiheesta.

Opinnäytetyön yhteistyösopimuksessa Kehittämis- ja tutkimustavoitteina oli:

”Kehittämis- ja tutkimustavoitteina on tutkia erilaisia tapoja ja menetelmiä miten osallistuvaa budjetointia voisi toteuttaa Turun nuorisopalveluissa.”

Ryhdyin toteuttamaan näitä tavoitteita kyselyn, benchmarkingin ja työpajoissa tapahtuvan havainnoinnin avulla. Kappaleessa neljä kerron tarkemmin käyttämäni menetelmistä ja niiden hyödyntämistavoista sekä siitä, millä perusteella valitsin juuri kyseiset menetelmät. Kehittämistyö on usein yhdistelmä itsenäistä työskentelyä ja ryhmätyötä (Ojasalo & Moilanen & Ritalahti 2014, 15), ja tässä opinnäytetyössäni pääsin työskentelemään niin ryhmässä kuin myös itsenäisesti. Yhteisöpedagogin kehittämisosaamiselle on olennaista sen kehittyminen oikeissa työelämän projekteissa (Nyman 2012, 251). Mielestäni tämä opinnäytetyön aihe tuki näitä kehittämistyön ja kehitysosaamisen osa-alueita.

3 NUORTEN VAIKUTTAMISMAHDOLLISUUDET

Kuntalain 22§:ssä sanotaan, että kunnan asukkailla on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan ja valtuuston on taattava heille monipuoliset mahdollisuudet vaikuttaa ja osallistua. Kuntalaisten osallistumista ja vaikuttamista voidaan edesauttaa kysymällä kuntalaisten mielipiteitä ennen kuin päätöksiä tehdään, antamalla kuntalaisille mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunniteluun ja kehittämällä palveluja yhdessä kuntalaisten kanssa. (Kuntalaki 410/2015.) Osallistuva budjetointi sopii näihin kaikkiin tavoitteisiin ja on yksi uusi hyvä tapa lisätä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia.

Gretschel kirjoittaa (2007b, 255) nuorten alueellisesta päätösvallassa ja siitä, miten on parempi keskustella nuorten kanssa tietyn alueen asioista, verrattuna siihen, että nuoret ottaisivat kantaa koko kaupungin nuorten asioihin. Kun keskitytään vain pienen alueeseen, esimerkiksi kaupunginosaan, niin nuorilla on oikeaa päätösvaltaa. Jos asioita käsiteltäisiin koko kaupungin mittakaavassa, nuorten ajatusten painoarvo olisi väkisinkin pienempi.

Juuri tätä ajatusta on lähdetty ajamaan Turun nuorisopalvelujen osallistuvan budjetoinnin hankkeessa. Nuoret saavat vaikuttaa oman nuorisotalonsa asioihin, ja sitä kautta he oppivat vaikuttamisesta ja saavat äänensä kuuluviin. Osallistuvaa budjetointia toteutetaan nuorisotiloilla kolmen kuukauden sykleissä. (Sojakka 2017b.)

Nuorisotyön merkitys nuorten arjessa kasvaa, ja nuorille annetaan mahdollisuus vaikuttaa. Nuorisotyö voidaan nähdä työnä, jossa monet eri alat risteävät, joten nuoret eivät ole erillinen osa kunnan toimintoja vaan heidät on otettava huomioon kaikissa palveluissa (European Commission 2014, 60). Kun nuori pääsee vaikuttamaan, hän oppii perustelemaan ja ilmaisemaan mielipiteensä ja ottamaan vastuuta yhteisistä asioista. Osallisuuden kokemus vahvistuu, kun nuorista tulee aktiivisia toimijoita eikä heidän roolinsa ole enää olla pelkkä osallistuja. (Gretschel 2007b, 244.)

Osallistuvan budjetoinnin avulla nuoria voidaan kasvattaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Kriittisyys ja valveutuneisuus ovat aktiivisen kansalaisen tärkeitä ominaisuuksia. Nämä ominaisuudet eivät synny itsestään vaan mahdollisuuksien ja koulutuksen kautta (Hämäläinen 2010, 305).

Nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi on jatkuvasti etsittävä uusia toimintatapoja ja -malleja. Nuorten tarvitsemia palveluja on jatkuvasti tarkasteltava kriittisesti, ja monialaisen työn kautta voidaan tuottaa toiminta-alat ylittävää uutta tietoa. Yhteisöllisyyden edistäminen ja osallisuuden vahvistaminen ovat hyviä lähtökohtia uusien toimintamallien kehittämiseksi. Toimintamalleja kehitettäessä on tiedostettava niiden vaikutus nuorten kasvuun ja kehitykseen. (Nyman 2012, 248–249.)

4 OSALLISTUVA BUDJETOINTI

Tässä kappaleessa käyn läpi opinnäytetyöni tietoperustan ja kerron aiheeseen liittyvistä tärkeimmistä käsitteistä. Aiheen laajuudesta johtuen olen pyrkinyt rajaamaan termejä ja aiheen käsittelyä. Osallistuvaan budjetointiin liittyviä käsitteitä ja osallistuvan budjetoinnin historiaa käyn läpi laaja-alaisesti, sillä mielestäni aiheen historian ja peruseriaatteen tunteminen on tärkeää, jotta saa käsityksen siitä, mihin kaikkeen osallistuvaa budjetointia voi soveltaa ja mihin sitä on jo sovellettu.

4.1 Toimintatavan esittely

Osallistuva budjetointi antaa kansalaisille mahdollisuuden osallistua julkisen rahan käyttöön, sen suunnitteluun ja toteutukseen. Sen avulla voidaan myös osallistaa, opettaa ja valistaa kansalaisia. Osallistuva budjetoinnin rahankäyttö on avointa ja kaikilla on mahdollisuus osallistua budjetoinnin suunnitteluun. (Shah 2007, 1.)

Osallistuvaa toimintatapaa voidaan hyödyntää monien erilaisten tilanteiden suunnittelussa ja ongelmien ratkaisussa. Se antaa ihmisille vastuuta ja mahdollisuuksia, ja osallistuva budjetointi on uudenlainen tapa suhtautua yhteisten varojen käyttöön. Menetelmä sopii hyvin käytettäväksi silloin, kun suunnitellaan yhteiskäyttöön tulevia investointeja. (Pihlaja 2017, 4.)

Menetelmässä on myös riskinsä: on mahdollista, että tietty ryhmä ajaa tahtonsa läpi osallistuvan budjetoinnin kautta ja täten heikentää muiden mahdollisuuksia osallistua. Nämä riskit pitää huomioida, ja osallistuvaa budjetointia sovellettaessa pitää osata tunnistaa alueen voimasuhteet, viranhaltijat ja poliittiset vallankäyttäjät, jotta projektin lopputulos olisi oikeasti kansalaisten hyväksymä. (Shah 2007, 2.) Samanlainen tapa toteuttaa osallistuvaa budjetointia ei myöskään sovi joka paikkaan ja erilaisiin tilanteisiin, eli hyvien käytäntöjen kopiointi suoraan toisaalta ei aina onnistu helposti (Pihlaja 2017, 5).

Nuorisotyön tavoitteisiin osallistuva budjetointi soveltuu hyvin. Sen avulla nuoret saavat äänensä kuuluviin ja heitä voidaan ohjata aktiivisiksi vaikuttajiksi ja toimijoiksi yhteiskunnassa (Pihlaja 2017, 15). Nuorisolaki määrittelee yhdeksi lain tavoitteista juurikin nuorten osallisuuden ja vaikutusmahdollisuuksien edistämisen (Nuorisolaki 1285/2016). Osallistuvan budjetoinnin avulla voidaan siis edistää Nuorisolain tavoitteita.

4.2 Historia

Osallistuva budjetointi on lähtöisin Brasiliasta Porto Allegren kaupungista. 1980-luvun Brasiliassa oli suuret tuloerot ja paljon korruptiota. Näihin aikoihin Brasiliassa oli suurta tarvetta tasa-arvoisemmalle ja demokraattisemmalle yhteiskunnalle. Vuonna 1988 voimaan tullut uusi perustuslaki kannusti kansalaisten osallistumiseen yhteiskunnan toimintaan, mutta poliittinen systeemi pysyi edelleen korruptoituneena. (Sintomer & Herzberg & Allegretti 2010, 18.)

Vuonna 1989 vasemmistopuolue Worker's Party voitti Porto Allegren pormestarinvaalit ja pääsi valtaan vuodesta 1964 hallinneen sotilasdiktatuurin jälkeen. Diktatuurin aikana kunnan varoja oli käytetty pitkälti hyväosaisten palveluihin ja näiden tukemiseen. Worker's Partyn vaalikampanja perustui ajatukselle demokraattisesta osallistumisesta ja varojen uudelleenkohdistamisesta. Osallistuvan budjetoinnin kautta köyhät asuinalueet saivat enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa asioihinsa ja myös enemmän rahaa käytettäväksi. (Wampler 2000, 3.)

Idea osallistuvasta budjetoinnista ei tullut pelkästään uusien päättäjien ajatuksista, vaan myös kansalaisjärjestöt vaativat kaupunkilaisille lisää vaikutusmahdollisuuksia. Osallistuvan budjetoinnin idea tuli samaan aikaan sekä ruohonjuuritasolta että päättäjiltä. Ajatus ei ollut varsinaisesti poliittinen tai ideologinen vaan käytännöllinen. (Sintomer & Herzberg & Allegretti 2010, 18.)

Brasilian lisäksi osallistuvaa budjetointia on käytetty monissa muissakin valtioissa ja kaupungeissa. Espanjan Sevillassa osallistuvaa budjetointia alettiin hyödyntää vuon-

na 2004. Sevillassa vapaaehtoisista kootut Grupo Motores -yksiköt keräävät alueen asukkailta ehdotuksia, ja ehdotukset muotoillaan varsinaisiksi budjettiehdotuksiksi kolme kertaa vuodessa järjestettävissä kokouksissa. Grupo Motores -ryhmät myös tiedottavat päätöksistä ja hankkeiden etenemisestä alueen asukkaille. Ehdotuksia voi jättää myös verkkopalvelun kautta. (Emobit Oy & Avanto insight Oy ym. 2018a.)

Vuonna 2011 New Yorkissa toteutettiin yksi isoimmista osallistuvan budjetoinnin hankkeista. Kaupunginosien asukkaat saivat päättää kuuden miljoonan dollarin käyttämisestä oman asuinalueensa hyväksi. Eniten ääniä saaneet ehdotukset sijoitettiin kaupungin budjettiin vuonna 2013. (Emobit Oy & Avanto insight Oy ym. 2018b.) Osallistuva budjetointi on edelleen käytössä New Yorkissa ja vuonna 2018 sitä käytetään jo seitsemännen kerran (New York City Council 2018).

New Yorkin ja Sevillan lisäksi monet muutkin suuret kaupungit ovat kokeilleen osallistuvaa budjetointia. Euroopassa oli jo vuoden 2005 lopussa yli 50 kaupunkia, joissa oli kokeiltu osallistuvaa budjetointia. Kokeiluja on tehty niin suurissa miljoonakaupungeissa kuten Lontoossa, Pariisissa, Roomassa ja Berliinissä ja myös pienemmissä kaupungeissa kuten saksalaisessa Hilden kaupungissa ja italialaisessa Altidonan kaupungissa. (Sintomer & Herzberg ym. 1, 2008.)

4.3 Esimerkkejä Suomesta

Suomessa osallistuvaa budjetointia on käytetty muun muassa Sitran Uusi Demokratia -hankkeessa vuonna 2012. Sitra jakoi 115 000 euroa hankkeille, joilla edistettiin suomalaista demokratiaa. Hanke-ehdotuksia ja ideoita kerättiin kevään 2012 aikana, ja toimeenpantavat hankkeet valittiin päätöksentekotapahtumassa myöhemmin keväällä 2012. Kokeilua pidettiin hyvänä, mutta siinä nähtiin myös haasteita erityisesti viestinnässä ja tiedon jakamisessa. (Emobit Oy & Avanto insight Oy ym. 2018c.)

Päätöksentekotilaisuudessa äänioikeutettuja oli yhteensä 51 (Sitra 2012). Tilaisuudessa esiteltiin mukaan valitut hankkeet ja keskusteltiin niistä. Kun kaikki hankkeet oli esitelty ja keskustelut käyty, osallistujat saivat äänestää parhaista hankkeista sijoittamalla 10 parasta hanketta paremmuusjärjestykseen. (Nieminen 2018.)

Helsingissä päätettiin vuonna 2011 ottaa käyttöön uuden nuorille suunnattu osallistamis- ja vaikuttamiskanava RuutiBudjetti. Vuodesta 2016 lähtien sitä on toteutettu koko Helsingin alueella. RuutiBudjetissa nuoret pääsevät päättämään nuorisosiainkeskuksen budjetista tietyiltä osin. Vuoden aikana nuoret ideoivat mihin budjettia tulisi käyttää, ja vuoden lopussa nuoret äänestävät, mitkä ideat toteutetaan seuraavan vuoden aikana. (Ruuti 2018.)

Kemissä menetelmää kokeiltiin ensimmäisen kerran vuonna 2016, ja vuonna 2017 Kemin asukkaat saivat päättää 30 000 euron käyttämisestä (Koskinen 2017). Nurmijärvellä kokeiltiin osallistuvaa budjetointia ensimmäisen kerran vuonna 2017 ja vuonna 2018 kokeilu jatkuu ja nurmijärveläiset saavat päättää 38 000 euron käyttämisestä (Joutsen 2018). Helsingin nuorisopalveluissa osallistuvaa budjetointia on käytetty jo pidemmän aikaa ja vuonna 2017 helsinkiläiset nuoret saivat päättää 200 000 euron määrärahan käyttämisestä (Helsingin kaupunki 2017).

4.4 Käsitteet

Osallistuvasta budjetoinnista on monia eri malleja. Monissa lähteissä mainitaan neljä mallia, jotka välillä poikkeavat hieman toisistaan, mutta perusperiaatteet ovat usein samat. Suomen Kuntaliiton julkaisema Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa -opas kuvailee neljä eri toteutusmallia osallistuvalla budjetoinnilla (Pihlaja 14, 2017). Myös Innokylä (2017) ja Sillanpää (2013, 7) kertovat neljästä mallista, ja käytännössä nämä ovat samat mallit hieman erilaisilla nimillä ja painotuksilla. Esittelen tässä alaluvussa mallien erot ja käyttötarkoitukset. Kuitenkin on muistettava, että malleja voidaan yhdistää tai käyttää osittain ja tässä esiteltyt mallit eivät ole ainoat oikeat tavat toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Käytetty malli pitää sovittaa niihin tarpeisiin ja olosuhteisiin, joissa sitä aiotaan soveltaa (Participatory Budgeting in the UK 2010).

Seuraavaksi esittelen osallistuvassa budjetoinnissa käytettyjä malleja, joita ovat tehtävä- ja toimialamalli, alueellisesti tai kaupunginosittain toteutettu budjetointi, hanke-

malli, Community Grant -malli ja prosenttiosuus budjetista -malli. Näiden lisäksi määrittelen myös muita työssäni käytettyjä käsitteitä.

Tehtävä- ja toimialamallissa rahoitusta suunnitellaan tietyn toimialan sisällä. Toimiala tai tehtävä voi olla esimerkiksi nuorisotyö tai liikunta-ala. Osallistuvan budjetoinnin määräraha voidaan määritellä etukäteen tai se voi olla jopa toimialan koko budjetti tai jokin tietty investointi. (Pihlaja 15, 2017.)

Osallistuvaa budjetointia voidaan toteuttaa **alueellisesti tai kaupunginosittain**. Eri alueiden erot otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa, ja tällä tavoin tuetaan asukkaiden osallistumista päätöksentekoon. Mukaan voidaan ottaa myös alueilla toimivia yhdistyksiä ja järjestöjä. (Pihlaja 16, 2017.)

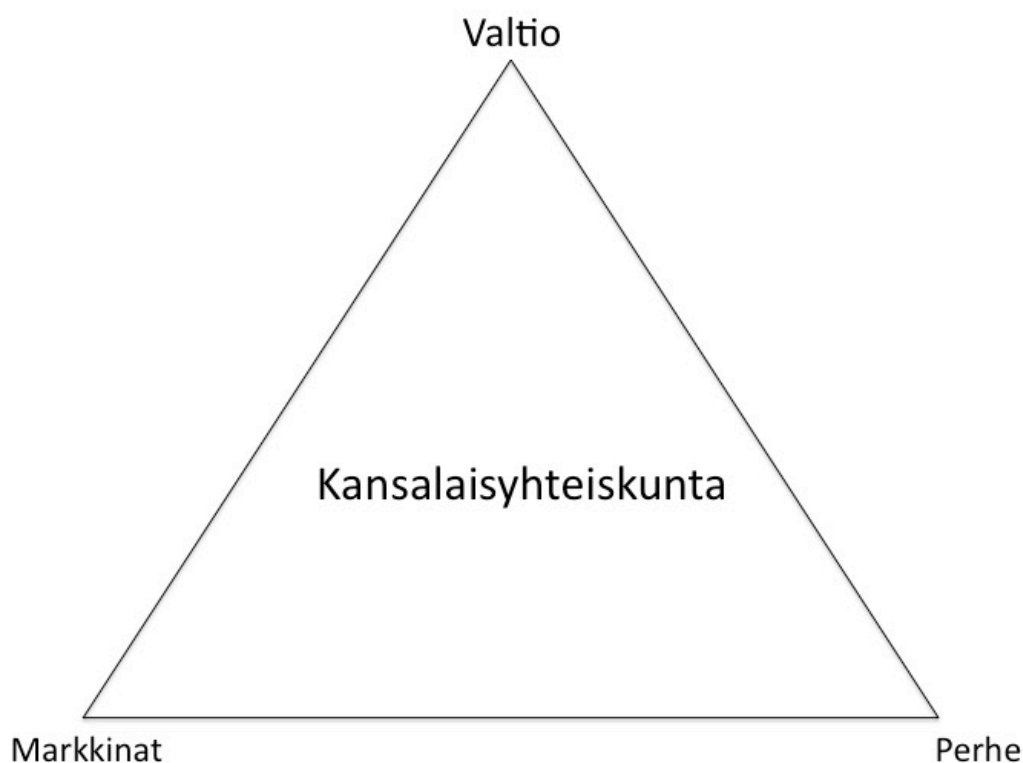
Hankemalli on yksi yksinkertaisimmista malleista toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Hankkeen budjetti ja aikataulu on helppoa määritellä. Tässä mallissa on olennaista ottaa asukkaat mukaan suunnittelun alussa, jotta heiltä saadaan heti oikeaa tietoa siitä, millainen hankkeen pitäisi olla. Ottamalla asukkaan mukaan suunnittelun alkuvaiheessa vältetään turhan työn tekemistä ja varmistetaan, että hanke tulee vastaamaan paremmin todellista tarvetta. (Pihlaja 17, 2017.)

Innokylä (2017) kuvaa hyvin samanlaista mallia nimellä Määräraha - **Community Grant** ja tietyiltä osin Innokylän kuvaama malli on yhdistelmä hankemallia ja alueittain toteuttavaa mallia. Hankemalli on hyvin konkreettinen ja sen avulla on saatu luotua lisää yhteishenkeä asukkaiden kesken (Innokylä 2017).

Prosenttiosuus budjetista on malli, jossa tietty osuus budjetista annetaan asukkaiden päätettäväksi. Suomessa prosenttiosuutta ei ole vielä käytetty, mutta maailmalla se on paljon käytetty osallistuvan budjetoinnin malli. Pariisissa viisi prosenttia kaupungin investointibudjetista käytetään osallistuvan budjetoinnin hankkeisiin. Puolassa menetelmä on käytössä sadassa kaupungissa. Prosenttimallia käytetään myös New Yorkissa ja Reykjavikissa. (Pihlaja 19, 2017.) Tässä mallissa asukkaat saavat paljon päätösvaltaa ja valta myös hajautuu enemmän kuin muissa malleissa (Innokylä 2017).

Mallien lisäksi käytän työssä myös muita nuorisotyöhön ja yhteiskuntaan liittyviä käsitteitä. **Kansalaisyhteiskunnalla** tarkoitetaan yleensä ihmisen asemaa tietyn valtion kansalaisena. Vaikka ihmisellä ei olisi kansalaisuusstatusta hän voi silti toimia yhteiskunnan jäsenenä. Kansalaisena toimiminen ja kansalaisena oleminen ovat kaksi kansalaisuuden eri muotoa. Käytännössä nämä muodot yhdistyvät lähes kaikissa ihmisissä, eri tavalla eri elämänvaiheissa. (Nivala 2010, 199–200.)

Baumböck (2000) on kuvannut kansalaisyhteiskuntaa yksinkertaisella kolmiomallilla (Nivala 2010, 201). Mallissa valtio, markkinat ja perhe muodostavat kolmion, jonka sisällä on näitä kaikkia yhdistävä kansalaisyhteiskunta. Kun kaikki kolmion osat ovat yhtä vahvoja, kansalaisyhteiskunta voi hyvin. Jos jokin osioista on toista vahvempi, kansalaisyhteiskunta ei toimi kunnolla ja kansalaistoiminnan mahdollisuudet kaventuvat. (Nivala 2010, 201–202.)

(Kuvio 1. Kansalaisyhteiskunnan eri osa-alueet tasapainossa kolmiomallissa. Nivala 2010, 201.)

Kansalaistoimintaa tehdään pääasiassa yhteistyössä muiden ihmisten kanssa. Yksilön tekemää vaikuttamista voidaan kutsua kansalaisaktivismiksi, ja täten käyttää termiä kansalaistoiminta kuvaamaan ihmisten toimintaa yhdessä ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kansalaistoiminnalla pyritään edistämään hyvinvointia. Sitä tehdään muun muassa järjestöissä, ja sillä voi olla myös poliittisia tai yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteita. (Nivala 2010, 200–201.)

Osallisuus on käsitteenä hyvin laaja, eikä sen merkityksestä ei ole täyttä yksimielisyyttä. Yleisesti kuitenkin voidaan sanoa, että osallisuudella pyritään edistämään tasa-arvoa ja torjumaan syrjäytymistä. Kun yksilön osallisuus lisääntyy, hänen hyvinvointinsa kasvaa, mikä vaikuttaa positiivisesti yhteiskuntaan. (Raivio & Karjalainen 2013, 12.) Mahdollisuus osallistua kehittää nuoren itsetuntoa ja opettaa yhteiskunnallisuuden toimijuuden malleja. Nuorisotyön avulla nuorille voidaan tarjota osallistumisen kokemuksia ja tukea heidän kasvuaan. Osallistuminen ei synny ilman tukea, mahdollisuuksia ja jatkuvuutta. (Hortelli & Haikkola ym. 2007, 217.)

Lähidemokratia tarkoittaa kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia oman asuinalueensa asioihin. Lähidemokratiassa asukkaat osallistuvat toimintaan jo suunnitteluvaiheessa. Tässä onnistuminen edellyttää kunnilta toimintatapojen uudistamista. (Pihlaja & Sandberg 2012, 47.) Jotta lähidemokratia voisi toimia aidosti pitää alueen asukkailla olla myös taloudellista päätösvaltaa. Osallistuva budjetointi on yksi tapa ottaa asukkaita mukaan alueelliseen päätöksentekoon. (Pihlaja & Sandberg 2012, 181.)

5 TIEDONHANKINTA- JA ANALYYSIMENETELMÄT

Tässä kappaleessa käsittelen menetelmiä, joita hyödyntämällä olen kerännyt aineistoa, jota analysoimalla saisin vastauksia opinnäytetyöni tutkimuskysymyksiin. Menetelmät voidaan karkeasti jakaa kahteen tyyppiin: laadullisiin eli kvalitatiivisiin ja määrällisiin eli kvantitatiivisiin tutkimusmenetelmiin (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 104). Tutkimukseni on ollut pääasiassa kvalitatiivista eli laadullista tutkimusta. Kehittämistyössä näiden menetelmien rajat voivat hämärtyä helposti, mutta niiden peruseräät ja erot on osattava tunnistaa, jotta menetelmiä osataan käyttää oikein (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 105).

Jotta tutkimuksessa saataisi erilaista tietoa, on hyvä käyttää monia erilaisia tiedonhankintamenetelmiä. Kehittämistyötä tehdään usein osana tiimiä, ja tällöin on hyvä ottaa käyttöön myös yhteisöllisiä tiedonhankintamenetelmiä. Erilaisilla menetelmillä saadaan erilaista tietoa, ja näiden hyödyntämisestä saadaan laaja-alaisempaa tietoa tutkitusta aiheesta. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 40.)

Kehittämistyötä tehtäessä on tärkeää osata perustella, miten ja miksi tiettyihin johtopäätöksiin on päädytty. Kehittämistyön on siis hyvä perustua tukittuun tietoon. Kehittämistyötä voi tehdä myös omien näkemysten pohjalta, mutta silloin on vaarana, että asioita ei tarkastella tarpeeksi kriittisesti. Tarvittava tietoperusta on oltava, jotta voi tehdä kehittämistyötä. Kun hyvä tietoperusta, tutkittu tieto, hiljainen tieto ja käytännön taito kohtaavat kehittämistyössä, voidaan luoda jotain uutta ja erilaista. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 21.)

Opinnäytetyöni tiedonhankintamenetelminä käytin kyselyä, havainnointia ja benchmarkingia. Näiden menetelmien lisäksi työpajoissa käytettiin muutamaa erilaista toiminnallista menetelmää. Aineistonkeruumenetelmät valikoituivat käytettäväksi sen perusteella, että niillä saisin koottua sellaisen aineiston mitä analysoimalla voisin vastata tutkimuskysymyksiini. Kyselyn ja havainnoinnin lisäksi etsin benchmarkingia varten kohteita, joissa on käytetty osallistuvaa budjetointia Suomessa ja ulkomailla. Kohteissa osallistuvaa budjetointia oli käytetty niin nuorisotyössä kuin laajemminkin

kontekstissa. Seuraavissa alaluvuissa kerron jokaisen menetelmän pääperiaatteista ja siitä, miten itse hyödynsin menetelmiä työssäni.

5.1 Kysely Turun nuorisopalveluiden työntekijöille

Huhtikuussa 2017 tein kyselyn (ks. Liite 2) koko nuorisotoimen työntekijöille. Kyselyn lähetettiin nuorisotoimen työntekijöiden yhteiselle sähköpostilistalle ja vastaanottajia oli noin 120. Kyselyn tarkoituksena oli saada selville, millaisia ennakkotietoja Turun kaupungin nuorisotyöntekijöillä on osallistuvasta budjetoinnista ja miten he kokevat sen hyödyttävän työtään. Kyselyssä pyrittiin myös löytämään konkreettisia menetelmiä hyödyntää osallistuvaa budjetointia nuorisotaloilla.

Kysely on yleisesti määrällinen eli kvantitatiivinen tiedonhankintamenetelmä (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 122). Tekemäni kyselyn voi kuitenkin tulkita olevan osittain myös kvalitatiivinen eli laatuun perustuva menetelmä. Kyselyssä oli yhdeksän avointa kysymystä. Yleisesti kyselyjä tehdessä suositellaan välttämään avoimien kysymysten laatimista, niiden käyttämiselle pitää aina olla hyvä syy. Jos kuitenkin on tiedossa keitä kyselyyn vastaavat henkilöt ovat, ja että he ovat esimerkiksi aktiivisia ja kantaa ottavia, avoimet kysymykset ovat perusteltuja. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 132.)

Tässä tapauksessa, koska kyselyyn vastaajat olivat kaikki nuorisotoimessa työskenteleviä oli mahdollista olettaa heidän olevan kiinnostuneita kyselystä ja että heillä olisi paljon hyviä ajatuksia miten osallistuvaa budjetointia voisi hyödyntää Turun nuorisopalveluissa. Tästä syystä uskalsin tehdä jokaisesta kysymyksestä avoimen. Harjoittelun ohjaajani kannusti tähän ja oli sitä mieltä, että kun vastaajille annetaan mahdollisuus vastata omin sanoin, voimme saada paljon enemmän osallistuvan budjetoinnin hankkeeseen sovellettavaa tietoa. Tällä tavoin saisin mielipiteitä ja ajatuksia juuri niiltä henkilöiltä, jotka tulevat käyttämään osallistuvaa budjetointia työssään.

Koska jokaiseen kysymykseen sai vastata vapaasti, tekemäni kysely muistutti paljon myös strukturoitua haastattelua (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 41). Strukturoidussa haastattelussa kysymysten järjestys ja muotoilu on jo määrätty ja se etenee tietyssä

järjestyksessä (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 108). Kyselyni avulla pyrittiin siis saamaan enemmän laadullista kuin määrällistä tietoa. Kyselyä suositellaan käytettäväksi esimerkiksi silloin, kun halutaan selvittää, millaista tietoa henkilöillä on tutkittavasta aiheesta. Sitä voidaan käyttää myös tutkimuksen päätteeksi tehtävään tulosten analysointiin (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 41).

Toteutin kyselyn Webropol-ohjelmistolla, ja linkki kyselyyn lähetettiin kaikille nuorisopalveluiden työntekijöille sähköpostilla. Tein kyselyyn myös lyhyen saatteen, jossa kerrottiin projektista, sen aikataulusta ja siitä, miksi projektiin on päätetty ryhtyä. Kyselyn saatteen tekemiseen kannattaa paneutua ja käyttää aikaa, sillä saate voi määrittellä pitkälti kyselyn vastausprosenttia (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 133).

Toivoin mahdollisimman monen olevan kiinnostunut vastaamaan kyselyyn, ja olinkin lopulta hieman yllätynyt vastaajien hyvin pienestä määrästä. Kyselyyn oli avoinna kolme viikkoa ja se oli anonyymi kysely. Kyselyn vastaanotti jokainen Turun nuorisopalveluissa työskentelevä henkilö. Kysely oli lähetetty noin 120 henkilölle ja vastanneita oli ainoastaan 19, en ollut lainkaan tyytyväinen tähän vastausten määrään. Kuitenkin kysely oli avattu lähes 100 kertaa, eli se oli tavoittanut kuitenkin suurimman osan nuorisopalveluiden työntekijöistä. Kyselystä lähetettiin kaksi muistutuskierrosta, mutta suurin osa vastauksista oli tullut jo ensimmäisellä kyselykierroksella. Toisella ja kolmannella kierroksella vastauksia tuli enää muutamia.

Kyselyn vähäiseen vastaajamäärään voi olla monia syitä – ehkä aihe oli vielä liian tuntematon monille tai vastaamattomuus saattoi johtua siitä, että aihetta ei nähty vielä ajankohtaiseksi omassa työssä. Olisikin mielenkiintoista tehdä kysely uudestaan vuoden kuluttua, ja verrata vastaajamääriä ja vastauksia alkuperäiseen kyselyyn.

Vähäinen vastaajamäärä voi myös selittyä sillä, että nykyään kyselyjä tehdään hyvin paljon ja kaikkiin kyselyihin ei ole aikaa vastata. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 129). Koska vastausprosenttien väheneminen sähköisissä kyselyissä oli mainittu jo Kehittämistyön menetelmät – Uudenlaista osaamista liiketoimintaan -teoksessa (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 129), en tuominut tekemääni kyselyä täysin epäonnistuneeksi. Olin kuitenkin hieman pettynyt mielestäni vähäiseen vastaajamäärään.

5.2 Benchmarking

Benchmarking tarkoittaa esikuva-arviointia. Siinä vertaillaan erilaisia kohteita omaan kehittämiskohteeseen tarkoituksena selvittää, mitä parhaat ovat tehneet ja miten he ovat onnistuneet ja miltä oma kehittämistyö näyttää muihin verrattuna. Ajatuksena on oppia esimerkkien avulla, miten kannattaa ja miten ei kannata toimia. Uusien työtapojen kehittämiseen benchmarking on hyvä menetelmä, ja sen avulla voidaan luoda uusia toimintatapoja. Benchmarkingia voidaan toteuttaa vierailuilla haluttuun organisaatioon tai etsimällä tietoa lehtijutuista, kirjoista ja internetistä. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 43–44.)

Oman ja muiden toiminnan vertailu on monella tavalla hyödyllistä. Omaa palvelua voidaan parantaa ja kehittää muiden innovaatioiden pohjalta. On myös tärkeää myös oppia, mitkä muiden tekemistä asioista ovat sovellettavissa omaan toimintaan. Aina benchmark-kohteen hyvät puolet eivät välttämättä ole sovellettavissa omissa toimintaolosuhteissa, ja on tärkeää osata huomioida erot organisaatioissa ja organisaatioiden toimintatavoissa. Benchmarkingissa ensisijaista on kiinnostus siihen, miten muut tekevät samantyyllisiä asioita ja mitä oma organisaatio voisi niistä oppia. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 186.)

Benchmarking voidaan toteuttaa myös vieraillemalla toisessa organisaatiossa ja havainnoida ja kysellä asioita vierailun aikana (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 44). Itse en toteuttanut vierailua, sillä benchmarkingin kohteista oli paljon tietoa saatavilla internetistä ja kirjoista. Lisäksi, koska osallistuvaa budjetointia voi toteuttaa monella eri tavalla ja nyt etsittiin mahdollisia toimintatapoja Turun nuorisopalveluille, päätin, että kirjoista ja internetistä löytyvä tieto on riittävää.

Benchmarkingin kohteiksi valitsin Suomesta Helsingissä toteutettavan RuutiBudjetti-hankkeen ja Tampereella toteutetun Oma Tesoma -hankkeen. Ulkomaisista kohteista tutkin, miten osallistuvaa budjetointia on tehty New Yorkissa, Sevillassa ja Newcastlella. Yhdysvaltalaisen ja eurooppalaisten benchmark-kohteiden lisäksi tutustuin myös Aasiassa tehtyihin osallistuvan budjetoinnin kokeiluihin. Osallistuvaa budjetoin-

tia on toteutettu maailmalla yli 1400 kohteessa (Yves & Herzberg ym. 2010, 10), joten minun piti rajata erittäin paljon benchmarkingiin mukaan otettavia kohteita. Tästä syystä tarkastelin ulkomailla tehtyjä osallistuvan budjetoinnin kokeiluja siitä näkökulmasta, mitä yhteistä eri maissa toteutetuissa kokeiluissa on ja mitä asioita voitaisi soveltaa pienemmässä mittakaavassa Turussa. Tarkastelin benchmarkingiin valikoimistani kohteista miten asukkailta on kerätty ideoita ja miten niistä on äänestetty. Tutkin käytettyjä rahamääriä ja etsin millaisia konkreettisia ohjeita eri kaupungit ovat tehneet asukkailleen osallistuvasta budjetoinnista.

5.3 Työpajat ja havainnointi

Osallistuvaa budjetointia suunniteltiin kevään 2017 ja syksyn 2017 aikana myös työpajoissa. Työpajoihin osallistui pilottihankkeessa mukana olevien nuorisotalojen työntekijöitä. Vuoden 2017 ensimmäisessä osallistuvan budjetoinnin pilottihankkeessa mukana olivat Lausteen ja Paattisten nuorisotalot ja koulunuorisotyö. Olin mukana työpajoissa ja tein muistiinpanoja havaintojeni perusteella. Työpajoissa käytettiin erilaisia toiminnallisia menetelmiä, joilla etsittiin kullekin pilottihankkeessa olevalle taholle sopivia tapoja alkaa itsenäisesti toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Työpajoihin osallistui muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta samat henkilöt.

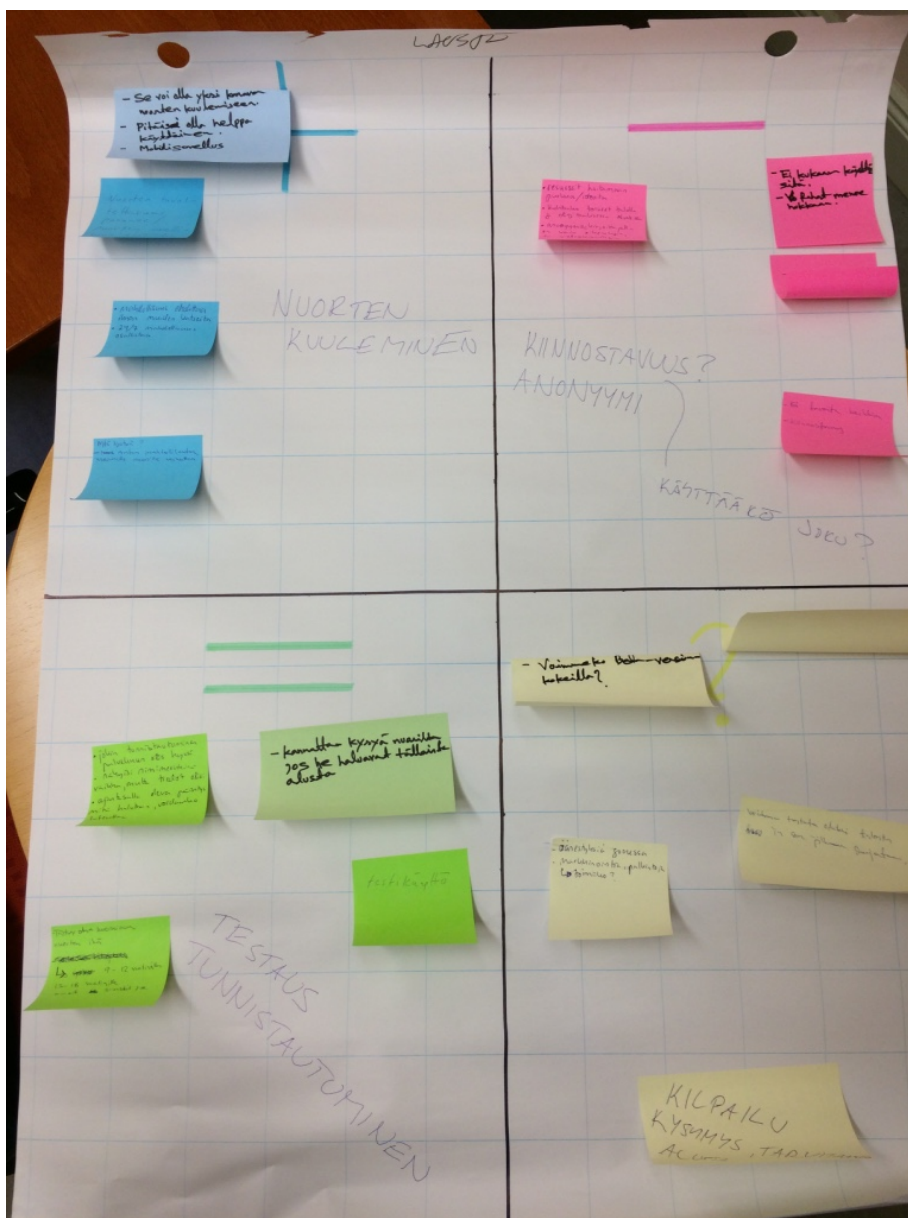
Työpajoissa keskusteltiin paljon, ja osittain työpajojen voidaan katsoa olleen myös aivoriihityöskentelyä eli brainstormingia. Aivoriihityöskentelyssä mietitään yhdessä tiettyä aihetta ja keksitään vapaasti ideoita aiheeseen liittyen. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 44.) Aivoriihimenetelmää voidaan kutsua myös nimellä ideointityöpaja ja siinä sananmukaisesti tuotetaan ideoita (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 160).

Havainnointia voidaan käyttää kyselytutkimuksen tukena, ja sen avulla voi täydentää kyselyssä saatuja tietoja aiheesta (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 114). Tein työpajoissa havainnointia ja muistiinpanoja juurikin saadakseni lisätietoa kyselyssä esille tulleista asioista, joita olivat esimerkiksi miten toiminnallisia menetelmiä voidaan hyödyntää nuorten ideoinnin tukena ja millaisia menetelmiä nuorisotaloilla on ensimmäisten työpajojen aikana ehditty kokeilla. Työpajoissa puhuttiin myös paljon aiheista,

joita oli tullut esiin jo kyselyssä, joten tämän perusteella kysely sai lisää uskottavuutta. Tämän perusteella pystyin myös oletamaan, että moni työpajoissa mukana olleista oli vastannut myös tekemääni kyselyyn.

Olin mukana yhteensä neljässä työpajassa, joissa etsittiin toimintatapoja ja keksittiin tapoja toteuttaa ideointia ja äänestystä nuorten kanssa. Ensimmäinen työpaja järjestettiin 7.3.2017. Työpajassa pohdittiin, millaista osallistuva budjetointi voisi olla Turussa. (Sojakka 2017a.) Ensimmäisen työpajan ideointimenetelmänä käytettiin Walt Disney -unelmointia. Tämä on menetelmä, jossa osallistujat omaksuvat erilaisia rooleja. Alussa kaikki ovat Unelmoijia ja voivat ideoida mitä tahansa. Toisessa osiossa osallistujat ovat Toteuttajia ja heidän on mietittävä, mitkä aiemmin keksityistä ideoista olisivat realistisesti toteutumiskelpoisia. Kolmantena roolina osallistujat omaksuvat Kriitikon roolin ja etsivät ongelmakohtia ideasta ja toteutuksesta. (Ideapakka 2012.)

Seuraava työpaja pidettiin 18.4.2017, ja tällä kertaa osallistuvaa budjetointia ideointia menetelmällä nimeltä Ideaimuri. Ideaimuri on Turun ja Tallinnan koulujen yhteinen keksintö, jossa neljään osaan jaetulle julisteelle kirjataan ajatuksia post-it-lappuja apuna käyttäen (Toivanen 2011). Julisteen neljä eri osaa ovat hyvät puolet (symbolina +), huonot puolet (symbolina -), yhteenveto (symbolina =) ja konkreettiset teot asian edistämiseksi (symbolina ?). Kuva 1 näyttää millainen Ideaimuri on käytännössä (Kuva 1).

(Kuva 1. Ideamuri 18.4.2017 järjestetyssä työpajassa. Nelikenttään on kiinnitetty ajatuksia osallistuvan budjetoinnin digitaalisen alustan suunnittelusta post-it-lapuilla.)

Kolmas osallistuvan budjetoinnin työpaja pidettiin 2.6.2017, ja silloin tein pelkästään havainnointia ja muistiinpanoja. Neljäs työpaja järjestettiin 14.8.2017, ja siellä käsiteltiin opinnäytetyöni tuotoksena syntyvää osallistuvan budjetoinnin käsikirjaa ja millaista sisältöä olin siihen mennessä saanut käsikirjaan. Neljännessä työpajassa kirjasin ylös kommentteja, joita sain tekemästäni käsikirjasta.

5.4 Analyysimenetelmät

Koska kyselyni koostui avoimista vastauksia, en voinut analysoida sitä määrällisen tiedon analysointiin tarkoitetulla monimuuttujamenetelmillä ja perustavilla menetelmillä (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 134). Koska en voinut analysoida tietoa numeroiden perusteella, minun piti keksiä, mitä muita analyysimenetelmiä voisin käyttää. Määrällisen tiedon analysointiin tarkoitettujen menetelmien sijasta pystyin käyttämään menetelmänä dokumenttianalyysia.

Dokumenttianalyysissa tehdään johtopäätöksiä kirjallisessa muodossa olevassa aineistosta ja laaja aineisto järjestetään selkeäksi ja tiiviiksi. Analysoinnin tarkoituksena on selkeyttää aineistoa, jotta johtopäätöksien tekeminen olisi helpompaa. Dokumenttianalyysin aineistona voi olla kirjallisten lähteiden lisäksi myös esineet tai puhuttu ja kuvattu materiaali. Tulkinnat ja looginen päättelykyky ovat suuressa osassa dokumenttianalyysissa. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 136-137.)

Käytin analyysimenetelmänä myös teemoittelua. Teemoittelussa aineistosta etsitään yhdistäviä tekijöitä ja yhteisiä teemoja (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Kokosin kyselystä, työpajoissa tuotetusta materiaalista ja työpajoissa tekemästäni havainnoinnista yhteisiä teemoja, jotka olivat: ideointimenetelmät, ongelmakohdat ja mahdollisuudet.

Koska havainnoinnilla koottu aineisto voi olla hyvin moninaista, sitä pitää myös osata tulkita ja etsiä olennainen. Havainnointisijan pitää koota havainnoista looginen yhteenveto, eikä pelkästään yhdistelmä erillisiä ajatuksia. (Ojasalo & Moilanen ym. 2014, 119.) Itselläni havainnointi ei ollut tärkein tiedonhankintamenetelmä, vaan halusin harjoitella sitä, ja siksi päätin ottaa sen myös yhdeksi tiedonhankintamenetelmäksi opinnäytetyöhöni. Huomasin, että työpajoissa tehty havainnointi oli hyvä tiedonhankintamenetelmä ja työpajoissa tehdyt toiminnalliset menetelmät tukivat havainnointia. Teemoittelemalla kyselyssä ja havainnoinnissa esille tulleita aiheita, sain koostettua materiaalin osallistuvan budjetoinnin käsikirjaa varten.

5.5 Tutkimusmenetelmien hyödyntäminen

Tekemäni havainnointi tuki kyselyllä saatuja tuloksia, sillä samoja asioita nousi esille niin kyselyssä kuin työpajoissa. Vaikka tekemäni kyselyn vastaajamäärä jäi pienemmäksi kuin mitä olin toivonut, sain kyselyllä paljon hyödyllistä tietoa. Kun myös työpajoissa esiin tulleet asiat olivat osittain samoja kuin kyselyssä, voin todeta kyselyn onnistuneen kohtuullisesti. Toisaalta voin myös olettaa, että osa työpajoissa mukana olleista vastasi myös kyselyyn, joten tämä varmasti selittää osaltaan käsiteltyjen aiheiden yhteneväisyyttä. Pieni vastaajamäärä toisaalta heikensi kyselyn validiteettia, mutta koska käytin myös muita menetelmiä ja sain samansuuntaisia tuloksia voi tutkimukseni validiteettia pitää onnistuneena (Heikkilä 2014, 11).

Benchmarkingissa en onnistunut mielestäni yhtä hyvin. En saanut historian ja periaatteiden lisäksi juuri mitään sellaista tietoa, mitä ei tullut esiin kyselyssä tai työpajoissa. Ehkä tämä johtui siitä, että valitsin huonot kohteet ja tutkin niitä ainoastaan raporttien ja kaupunkien ja kuntien omien selvitysten kautta. Ulkomailla toteutetut osallistavan budjetoinnin projektit poikkesivat selvästi Turussa käynnissä olevasta pilottihankkeesta.

Kuitenkin benchmarkingista oli osittain hyötyä. Sen avulla löysin muutamia yhteisiä periaatteita, joita lähes jokaisessa projektissa on käytetty. Seuraavassa kappaleessa kerron millaisia johtopäätöksiä tein hankkimani aineiston perusteella.

6 TULOKSET JA ANALYYSI

Kun aloin koota materiaalia opinnäytetyöni tuotosta varten, minulla oli vaikeuksia rajata, mitä kaikkea siihen pitäisi sisällyttää. Koska osallistuva budjetointi on aiheena niin laaja, oli vaarana, että opinnäytetyöni rönnyilisi moneen suuntaan. Tekemäni kysely, työpajoissa tarkkailu ja niissä tehdyt toiminnalliset menetelmät lopulta auttoivat löytämään olennaiset tiedot, joita opinnäytetyöni tuotoksena koostamani osallistuvan budjetoinnin käsikirja ja menetelmäopas tarvitsivat. Benchmarkingin kautta pystyin tarkastelemaan, miten osallistuvaa budjetointia on tehty ulkomailla ja Suomessa. Muualla tehtyjen projektien vertailu toimi hyvänä vastapainona kyselylle ja havainnoinnille. Käsittelen tässä kappaleessa, millaisia tuloksia olen saanut eri tiedonhankintamenetelmillä ja miten olen analysoinut ja hyödyntänyt niitä.

Vähäisestä vastaajamäärästä huolimatta kyselystä oli paljon hyötyä. Kaikki saamani vastaukset olivat hyviä, vastaajat olivat selkeästi miettineet kysymyksiä ja vastauksista sain hyvää materiaalia opasta ja opinnäytetyötä varten. Pystyin olemaan suhteellisen varma kyselyyn vastanneiden ammattitaidosta, sillä kysely oli lähetetty ainoastaan nuorisopalveluluiden työntekijöille, eli kaikilla vastaajilla oli paljon osaamista nuorisotyön eri osa-alueista. Kyselyn ansiosta löysin myös ongelmakohtia, jotka oli hyvä ottaa huomioon oppaassa.

Tein vastauksista lyhyen tiivistelmän harjoitteluohjaajalleni. Yhdistin tiivistelmään samanlaisia vastauksia ja pyrin myös tiivistämään pitkistä vastauksista oleelliset asiat. Harjoitteluohjaajani oli myös pyytänyt, että pyrkisin tiivistäessäni muuttamaan vastauksia yleiskieleksi ja häivyttämään sellaiset tekstityylit, joista voisi tunnistaa kirjoittajan. Tätä ohjetta noudattaen säilytin vastausten sisällön, mutta muokkasinkin lauseita yleispätevään muotoon. Tekemääni tiivistelmää esiteltäisiin myös nuorisotoimen Kehittäminen ja johdon tuki -yksikön kokouksissa, joten sen piti olla selkeä, informatiivinen.

Seuraavissa alaluvuissa kerron kyselyn, havainnoinnin ja benchmarkingin avulla saavuttamani tulokset ja päätelmät. Keräämäni aineiston perusteella osallistuvasta

budjetoinnista nousi esiin kuusi erilaista aihekokonaisuutta, jotka tulee huomioida toimintatavan suunnittelussa ja soveltamisessa.

6.1 Nuorten ideoiden huomiointi

Moni kyselyyn vastannut mainitsi, että jos nuorilta kysytään ajatuksia, niin niitä pitää oikeasti kuunnella, ja jos nuorille annetaan mahdollisuus ehdottaa parannuksia nuorisopalveluiden toimintaan, niin ehdotukset pitää myös toteuttaa. Toinen usein toistunut huomio oli, että nuorisotyöntekijöiltä vaaditaan jatkuvasti uusien työtapojen oppimista, ja osallistuva budjetointi vaatii uudenlaista ajattelua nuorisotyöhön. Kyselyyn vastanneet pitivät hyvänä ideana, että Turussa aiotaan ottaa osallistuva budjetointi käyttöön. Työpajoissa kävimme läpi näitä samoja asioita ja tärkeäksi havainnoksi muodostuivat nuorten kuuleminen ja uuden työtavan opettelu.

Nuoria pitää kuunnella, ja on myös tärkeää kuulla mitä nuoret sanovat. Nuorilla pitää olla mahdollisuus tulla kuulluksi myös muutenkin kuin vain silloin, kun aikuiset kysyvät heiltä mielipidettä johonkin. On myös vaarana, että nuorten hyvät ideat yhdistetään suurempaan aikuisten ideoimaan kokonaisuuteen, ja tällöin nuoren oma kokemus vaikutusmahdollisuuksista voi olla hyvin pieni. (Gretschel 2007b, 244–245.) Nämä asiat tulivat esille myös kyselyssä ja tekemässäni RuutiBudjetin benchmarkingissa. Kun nuorille annetaan aito mahdollisuus vaikuttaa, he oppivat, miten demokraattinen yhteiskunta toimii, ja heistä kasvaa kriittisiä ja valveutuneita kansalaisia.

6.2 Suunnitelmallisuuden tärkeys

Osallistuvan budjetoinnin katsottiin tuovan lisää suunnitelmallisuutta nuorisotalojen toimintaan, ja se nähtiin mahdollisuutena tavoittaa uusia nuoria. Kyselyn vastaajat kokivat, että tällä projektilla voi olla myönteisiä vaikutuksia nuorisopalveluiden saavutettavuuteen, mutta se tuo myös haastetta saada kaikki osallistumaan. Mahdollisena vaarakohtana esiin tuli, että jo nyt aktiiviset nuoret muuttuvat vieläkin aktiivisemmiksi, mutta samalla passiiviset ja hiljaisemmat nuoret jättäytyvät kokonaan pois nuorisotalojen toiminnasta. Toisaalta vastauksissa tuli myös esiin, että osallistuva budjetointi ei

välttämättä vaikuta saavutettavuuteen lainkaan, mutta se voi lisätä kiinnostusta toimintaa kohtaan.

Nämä kaikki ongelmakohdat olivat ajatuksia, joita ei ollut tullut esiin lukemistani osallistuvaa budjetointia koskevista materiaaleista. Omasta mielestäni tässä on nähtävissä myös merkkejä polarisaatiosta, toiset jäävät kokonaan pois toiminnasta ja osa taas kytkeytyy entistä tiiviimmin mukaan nuorisotalojen ja nuorisopalvelujen toimintaan. Nuorisotyöntekijöiden on tunnistettava tämä ongelma ja työskenneltävä sen ehkäisemiseksi.

Tapoja toteuttaa osallistuvaa budjetointia pitää olla enemmän kuin ainoastaan nuorisotaloilla tapahtuva toiminta. Tämä aihe nousi esiin sekä kyselyssä että työpajoissa. Digitaalisuus nousi esiin tärkeänä väylänä osallistuvan budjetoinnin toteutukseen. Työpajoissa mietittiin, miten digitaalisuutta voisi hyödyntää tässä hankkeessa, ja tärkeimmäksi oivallukseksi nousi oman digitaalisen alustan tekeminen Turun kaupungille osallistuvaa budjetointia varten. Äänestämistä ja ideointia voi tehdä myös olemassa olevien palveluiden kuten Facebookin, Instagramin ja WhatsAppin kautta, mutta ne eivät ole anonyymeja alustoja. Ideoiden ehdotuksessa ja äänestyksessä anonymiteetti on tärkeää, ja tällä hetkellä olemassa olevat palvelut eivät anna mahdollisuutta siihen.

6.3 Ohjaajien ammattitaidon hyödyntäminen

Kyselyn vastausten perusteella nuorten ideoiden priorisoinnissa tärkeimmäksi asiaksi nousi ohjaajien ammattitaito ja demokraattiset äänestykset taloilla. Nuorisotyöntekijän ammattitaitona on kyky kuunnella ja ymmärtää nuoria, ja tämän osaamisen kautta nuorisotyöntekijällä on myös osaamista priorisoida ideoita. Myös ideoiden yhdistämisen nähtiin kuuluvan työntekijöiden ammattitaitoon.

Työpajoissa tekemäni havainnointi tuki myös kyselyssä saatuja vastauksia nuorten ideoiden priorisoinnista. Osallistuvan budjetoinnin yhtenä ongelma-kohtana on, että äänekkäimmät saavat ideoitaan läpi ja muita ei kuunnella. Tätä ongelmaa pohdittiin

kyselyn vastauksissa paljon ja tärkeimmäksi asiaksi nousi jälleen nuorisotyöntekijöiden ammattitaito ottaa kaikki mukaan yhteisten asioiden suunniteluun.

Myös ideoiden anonyymi ehdottelu esimerkiksi palautelaatikon tai netin kautta nähtiin hyvänä asiana. Toteuttavista projekteista nuoret saavat tiedon nuorisotaloilta, nuorisopalvelujen nettisivuilta ja nuorisopalvelujen sosiaalisen median kautta. Tiedotusta pitää tehdä projektin joka vaiheessa, ideoiden keräämisestä äänestyksen kautta toteutukseen.

6.4 Ideoiden toteuttamisen rajoitteet

Yhtenä mahdollisena ongelmana nuorisotyössä toteutettavassa osallistuvassa budjetoinnissa on, että nuorten ideat ja ehdotukset saattavat joskus olla hyvin suuria ja kalliita ja mahdollisesti kuuluvat myös muille toimialoille kuin nuorisopalveluille. Kyselyssä haluttiin ajatuksia tällaista ongelmakohtaa varten. Vastauksissa korostui keskustelu nuorten kanssa ideasta ja esimerkiksi siitä, voiko ideasta toteuttaa osan tai voisiko sen yhdistää johonkin jo olemassa olevaan toimintaan. Jo ideointivaiheessa nuorille voidaan antaa reunaehdoja ja rajata ideoita etukäteen käytettävissä olevien resurssien mukaan. Jos kuitenkin nuorten ideat ovat hyviä, mutta niitä ei syystä tai toisesta ole mahdollista toteuttaa juuri nyt, on tärkeää keskustella nuorten kanssa ja kertoa, miksi ideaa ei voida toteuttaa. Joskus nuorten ehdottama idea voidaan toteuttaa vasta myöhemmin, mikä pitää kertoa ja osata perustella.

Benchmarkingissa tuli ilmi, että Helsingissä toteutettavassa RuutiBudjetissa toimintaan juuri näin. RuutiBudjetissa nuorten ehdottomat asiat, jotka eivät kuulu Helsingin nuorisoasiakeskuksen toimivallan piiriin, ohjataan niille virastoille, joiden toimivaltaan ehdotettu asia kuuluu (RuutiBudjetti 2014). Tämä benchmarkingin tuloksena saatu löytö tuki suoraan kyselyssä ja työpajoissa esille tulleita tietoja. Työpajoissa tärkeäksi havainnoksi nousi osallistujien kommentit siitä, että nuorten hyviä ideoita ei saa sivuuttaa vaan nuorille pitää olla rehellinen.

Kyselyssä moni vastaaja mainitsi ongelmaksi sen, että mitä jos ei olekaan rahaa toteuttaa budjettia tai jos kesken vuoden kaupungissa tehdään uusi talousarvio ja mää-

rärahoja pienennetään. Tämä sama ongelma tuli esiin benchmarkingissa, Brasilian Porto Allegressa yhdeksi ongelmakohtaksi on mainittu resurssien niukkuus ja se, että resurssit voivat vaihdella vuosittain verotuloista riippuen (Pihlaja & Sandberg 2012, 167).

6.5 Budjetin läpinäkyvyys

New Yorkissa ja Porto Allegressa yksi osallistuvan budjetoinnin tärkeitä huomioita on ollut budjetin läpinäkyvyys (Pihlaja & Sandberg 2012, 167–171). Tämä on hyvin oleellinen asia osallistuvassa budjetoinnissa ja linkittyy suoraan lähidemokratiaan ja kansalaistoimintaan. Kun asukkailla, tai tässä tapauksissa nuorilla, on tietoa, mihin rahoja käytetään ja paljonko tietyt asiat maksavat, se lisää heidän ymmärrystään kunnan toiminnasta. Työpajoissa budjetin läpinäkyvyyttä pohdittiin useamman kerran ja yhtenä päähuomiona esiin tuli, että kun budjetit esitetään selkeästi ja läpinäkyvästi, voidaan helpommin käydä keskustelua siitä, mihin yhteisiä varoja käytetään.

6.6 Uusi työtapa

Kyselyssä esiin nousi tärkeä ajatus, että osallistuva budjetointi on hyvä asia ja sen avulla voidaan lisätä nuorten vaikutusmahdollisuuksia, vaikka myös epäonnistumisen mahdollisuus on aina olemassa. Lisäksi kyselyyn vastaajat pitivät hyvänä asiana uusien toimintamallien kokeilua nuorisopalveluissa, sillä ala on jatkuvassa muutoksessa ja uusia asioita on opeteltava koko ajan. Uusia toimintamalleja kokeillessa myös oma ammattitaito kehittyy.

Työpajoissa ilmeni selkeästi, että nuorisotyöntekijät haluavat kokeilla uusia osallistamisen tapoja. Tämä kytkeytyy tietoperustassa mainittuun lähidemokratiaan ja sen vahvistamisen tärkeyteen. Havainnointia tehdessäni tärkeäksi huomioksi muodostui myös se, että on hyvä muistaa, että uusien työtapojen kokeilu ei tarkoita sitä, että vanhoissa työtavoissa olisi välttämättä mitään vikaa.

Yksi tärkeimmistä kyselyssä esiin tulleista ajatuksista ja havainnoinnissa oli, että nuorisopalvelujen työntekijöillä on oltava aito kiinnostus ottaa osallistuva budjetointi käyttöön. Nuoret pitää houkutella mukaan päättämään asioista ja suunnittelemaan budjettia. Nuorisotyöntekijät ovat avainasemassa nuorten mukaan saamisessa. Aito kiinnostus ottaa osallistuva budjetointi käyttöön on edellytys menetelmän toimimiselle. Ilman kiinnostusta uusiin asioihin ei tapahdu muutosta parempaan.

7 OSALLISTUVAN BUDJETOINNIN KÄSIKIRJA

Opinnäytetyöni tuotoksena tein käsikirjan osallistuvasta budjetoinnista. Kirjoitin käsikirjaan lyhyen historian osallistuvasta budjetoinnista ja siitä, miksi sitä on päätetty alkaa hyödyntää Turun nuorisopalveluissa ja mitkä ovat osallistuvan budjetoinnin tavoitteet Turun nuorisopalveluissa. Keräämäni aineiston perusteella toin esiin pääkoh-
tia, jotka olivat mielestäni olennaisimpia havaintoja analysoimassani aineistossa. Kä-
sittelin samoja havaintoja jo luvussa kuusi. Tässä luvussa kerron valmiista käsikirjas-
ta.

Avaimet onnistumiseen

- Koko henkilökunnan kiinnostus ja aito tahto ottaa menetelmä käyttöön ja houkutella nuoret päättämään ja suunnittelemaan budjettia -> uusi työtapa.
  - Prosessin jatkuvuus ja säännöllisyys, jotta toimintatapa tulee tutuiksi kaupungin työntekijöille ja virkamiehille ja vakiintuu osaksi kaupungin toimintamalleja.
  - Taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Jos rahaa ei ole, ei sitä myöskään voida käyttää.
  - Oikean vaikutusmahdollisuuden antaminen nuorille ja jokaiselle nuorelle mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Ideoiden pitää tulla nuorilta ja ideat myös toteutetaan.
  - Selkeä tiedotus, mitä tapahtuu, missä tapahtuu ja milloin tapahtuu.
  - Koulujen ja nuorisopalveluiden onnistunut yhteistyö nuorten tavoittamiseksi.
  - Toimintamallin jatkuva kehittäminen ja arviointi.
-

Kuva 2. Käsikirjan sivu Avaimet onnistumiseen.

Ajatuksia pohdittavaksi

- Miten päätökset tehdään ja miten niihin pääsee vaikuttamaan?
  - Kuka vie mitäkin päätöstä eteenpäin?
  - Miten ideointia ja äänestystä voidaan toteuttaa myös muualla kuin nuorisotaloilla -> miten OBU saadaan laajennettua koskemaan kaikkia alueen nuoria?
  - Mistä nuoret voivat seurata hankkeiden toteutumista ja aikataulua?
  - Miten ja missä nuorten päättämistä asioista tiedotetaan?
  - Jos OBU:n resurssit ovat pienet, millä tavoin nuorten ideointia voidaan rajata ja asettaa raameja?
  - Nuorille on kerrottava realistisesti millaiset mahdollisuudet heillä on vaikuttaa ja millaisiin asioihin. Ei saa lupaila liikojia, mutta ei myöskään vähätellä nuorten vaikutusmahdollisuuksia.
  - Jos jotain ehdotusta ei voida toteuttaa, on tärkeää kertoa se nuorille ja perustella selkeästi ja ymmärrettävästi miksi sitä ei voida toteuttaa.
-

Kuva 3. Käsikirjan sivu Ajatuksia pohdittavaksi.

Benchmarkingia tehdessäni löysin New Yorkissa vuonna 2013 tehdyn oppaan osallistuvasta budjetoinnista ja se toimi myös esikuvana minun tekemälleni käsikirjalle. New Yorkissa käytetyssä oppaassa on listattu tavoitteet ja periaatteet, joiden mukaan osallistuvaa budjetointia siellä toteutetaan (Participatory Budgeting in New York City 2012, 2).

Tekemäni käsikirjan lopussa on osio, jossa kerrotaan erilaisia toiminnallisia menetelmiä nuorten ideointia ja ideoista äänestämistä varten. Koko käsikirja löytyy opinäytetyöni liitteistä (Liite 1). Käsikirjan pituus on 26 sivua. Tein käsikirjan sähköiseen muotoon, jotta sitä on mahdollista muokata ja uudistaa tulevaisuudessa.

8 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyöni tarkoituksena oli etsiä tapoja hyödyntää osallistuvaa budjetointia Turun nuorisopalveluissa. Tarkoituksena oli myös löytää mahdollisia ongelmakohtia ja selvittää, millaisiin asioihin osallistuvan budjetin projektia toteuttaessa pitäisi kiinnittää huomiota. Tiedonhakumenetelminä käytin kyselyä, havainnointia ja benchmarkingia.

Ennen tämän työn aloittamista osallistuva budjetointi oli minulle täysin vieras käsite ja toimintamalli. Aloitin tämän työn tekemisen tutustumalla osallistuvan budjetoinnin historiaan ja käytännön sovelluksiin. Kun luin aiheesta kirjoitettuja raportteja ja selvityksiä, huomasin tekeväni eräänlaista benchmarkingia jo tässä vaiheessa.

Osallistuvan budjetoinnin hyödyntäminen Turun nuorisopalveluissa on vasta pilottivaiheessa ja tämän opinnäytetyöni tuloksena valmistui osallistuvan budjetoinnin käsikirja ja menetelmäopas nuorisopalveluiden käyttöön. Työtä tehdessäni sain koko ajan palautetta opinnäytetyöni ohjaajalta Virpi Sojakalta, ja hänen ohjauksen avustuksella sain tehtyä käsikirjasta tarpeellisen Turun nuorisopalveluille. Tämän työn tarkoituksena ei ollut tehdä yleispätevää ohjeistusta osallistuvaan budjetointiin vaan nimenomaan Turun nuorisopalveluille soveltuva yksinkertainen johdanto aiheeseen.

Opinnäytetyöni tutkimustavoitteena oli tutkia, millaisilla tavoilla ja menetelmillä osallistuvaa budjetointia voisi toteuttaa Turun nuorisopalveluissa. Koska tutkimuskysymykseni oli niin laaja, päädyin konkreettisten toimintatapojen sijasta löytämään periaatteita ja ajatuksia osallistuvan budjetoinnin toteuttamista ja sen onnistunutta käyttöä varten. Opinnäytetyöni tärkeimpiä havaintoja olivat ajatukset siitä, millaista työtettä osallistuvan budjetoinnin käyttö vaatii. On koko työyhteisön yhteinen asia olla aidosti kiinnostunut menetelmän käyttöönotosta ja sitä on toteutettava pitkäjänteisesti.

Aihe on hyvin ajankohtainen, ja on tärkeää, että tällaista osallistumisen muotoa on lähdetty toteuttamaan Turun nuorisopalveluissa. Tekemäni käsikirja on ainoastaan pintaraapaisu aiheesta, ja käytännössä osallistuva budjetointi tulee muodostumaan omanlaisekseen joka nuorisotalolla. Nuorisopalveluissa toteutettavaa osallistuvaa budjetointia voi ajatella toimintamallina, joka avulla nuoret oppivat ottamaan kantaa ja edistämään haluamiaan tavoitteita.

Työni tulosta voidaan käyttää lyhyenä selostuksena siitä, mistä osallistuvassa budjetoinnissa on kyse ja millaisia tavoitteita sillä pyritään saavuttamaan. Kun osallistuvan budjetoinnin käyttö Turun nuorisopalveluissa lisääntyy, on helppoa tutustuttaa työntekijät aiheeseen tekemäni käsikirjan avulla. Onkin mielenkiintoista nähdä, miten osallistuva budjetointi alkaa tulevaisuudessa toimia nuorisotyön osa-alueena ja kuinka laajalti sitä aletaan hyödyntää. Vaikka osallistuvan budjetoinnin malleja on toteutettu jo paljon, se ei kuitenkaan ole pysyvänä toimintatapana kovinkaan yleinen. Opinnäytetyöseminaarissa saamani palautteen perusteella osallistuvaa budjetointia voisi hyödyntää nuorisotalon lisäksi myös muilla aloilla, esimerkiksi ammattiyhdistyksissä.

Esittelin opinnäytetyötäni Turun nuorisopalveluissa 26.10.2017 ja sain työstäni hyvää palautetta. Kehittämistyöni vastasi tilaajan tarpeita, ja työn tuloksena syntynyt käsikirja kertoi ymmärrettävästi ja ytimekkäästi mitä osallistuva budjetointi on ja mihin sillä pyritään Turun nuorisopalveluissa. Palautekeskustelussa pidettiin myös tärkeänä, että vaikka uusia toimintamalleja kokeillaan, se ei aina tarkoita sitä, että vanhat toimintamallit olisivat huonoja. Uusia toimintamalleja voidaan ottaa vanhojen rinnalle, ja siten tavoittaa lisää nuoria.

Nyt kun osallistuvaa budjetointia on kokeiltu kohta vuoden ajan Turun nuorisopalveluissa, voisi olla hyvä aika tehdä tutkimus siitä, miten nuoria on saatu houkutelua mukaan, ja tarkastella, onko mallilla ollut vaikutuksia nuorten osallistumiseen. Tämän työni jatkotoimenpiteenä olisikin mielenkiintoista haastatella pilottivaiheessa mukana olleita työntekijöitä ja nuoria ja tehdä uusi kysely nuorisopalveluiden henkilökunnalle. Työtä voisi myös jatkaa tutkimalla osallistuvan budjetoinnin soveltuvuutta jollain toisella toimialalla. Minun mielestäni osallistuvaa budjetointia voisi hyödyntää nuorisotyössä laajemminkin, se on hyvä tapa opettaa nuorille vaikuttamista ja sen avulla

nuorille annetaan todellinen mahdollisuus vaikuttaa. Uskon, että tutkimalla aihetta lisää ja kokeilemalla eri tapoja, osallistuvasta budjetoinnista voi tulla tärkeä malli nuorten osallisuuden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi.

LÄHTEET

- Allianssi 2017. Nuorten maakunta - Allianssin maakuntavaalitavoitteet 2018. Helsinki: Suomen nuorisoyhteistyö - Allianssi ry. <http://alli.fi/binary/file/-/id/701/fid/5928/>
- Emobit Oy & Avanto insight Oy & Helsingin kaupunginkirjasto & Sitra 2018a. Sevilla. Viitattu 5.2.2018. <http://osallistuvabudjetointi.fi/maailmalta/sevilla-2/>
- Emobit Oy & Avanto insight Oy & Helsingin kaupunginkirjasto & Sitra 2018b. New York. Viitattu 5.2.2018. <http://osallistuvabudjetointi.fi/maailmalta/new-york/>
- Emobit Oy & Avanto insight Oy & Helsingin kaupunginkirjasto & Sitra 2018c. Suomi (Sitra). Viitattu 17.1.2018. <http://osallistuvabudjetointi.fi/maailmalta/suomi-sitra/>
- European Commission 2014. Working with Young People: the Value of Youth Work in the European Union. http://ec.europa.eu/youth/library/study/youth-work-report_en.pdf
- Gretschel, Anu 2007a. Nuorisotalo mahdollistavana lähiyhteisenä. Teoksessa Gretschel, Anu & Kiilakoski Tomi (toim.) 2007. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 193–206
- Gretschel, Anu 2007b. Nuori - Ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 243–262.
- Heikkilä, Tarja 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. Helsinki: Edita Publishing Oy. Viitattu 18.1.2018
<http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>
- Helsingin kaupunki 2017. Nuoret päättävät 200 000 euron käytöstä Helsingissä. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala. Uutiset 24.11.2017. Viitattu 19.2.2018.
https://www.hel.fi/uutiset/fi/kulttuurin-ja-vapaa-ajan-toimiala/nuoret_paattavat_200000_euron_kaytosta_helsingissa
- Hortelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 217–234.
- Hämäläinen, Juha 2010. Kasvatuspolitiikka. Teoksessa Niemelä, Pauli (toim.) 2010. Hyvinvointipolitiikka. Helsinki: WSOYpro Oy, 289–316
- Ideapakka 2012. Perjantai-idea. Walt Disney unelmointi. Viitattu 20.10.2017
<https://ideapakka.fi/blogi/perjantai-idea-walt-disney-unelmointi/>
- Joutsen, Taina 2018. Mihin Nurmijärven tulisi käyttää 38 000 euroa? Kunta kuuntelee jälleen ehdotuksia. Nurmijärven uutiset 8.2.2018. Viitattu 19.2.2018
<https://www.nurmijarvenuutiset.fi/artikkeli/606399-mihin-nurmijarven-tulisi-kayttaa-38-000-euroa-kunta-kuuntelee-jalleen-ehdotuksia>
- Järvi, Noora 2017. Kunnallisen nuorisotyön tulevaisuusodotukset 2017. Helsinki: Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry ja Suomen Kuntaliitto.

- Koskinen, Risto 2017. Kemi pyytää jälleen ehdotuksia kaupungin kehittämiseksi - toteuttamiseen varattu 30 000 euroa. Yle Uutiset. Viitattu 18.2.2018
<https://yle.fi/uutiset/3-9543641>
- Kuntalaki 410/2015. VIITATTU 28.9.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20150410>
- Kuntaliitto 2017. Suomen ensimmäinen osallistuvan budjetoinnin opas on ilmestynyt. Viitattu 15.2.2018 <https://www.kuntaliitto.fi/ajankohtaista/2017/suomen-ensimmainen-osallistuvan-budjetoinnin-opas-ilmestynyt>
- Myllyniemi, Sami (toim.) 2017. Katse tulevaisuudessa - Nuorisobarometri 2016. Nuorisotutkimusseura.
- New York City Council 2018. Participatory Budgeting. Viitattu 8.2.2018
<https://council.nyc.gov/pb/>
- Nieminen, Kalle 2018. Osallistuva budjetointi. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Viitattu 17.1.2018. <https://www.sitra.fi/artikkelit/osallistuva-budjetointi/>
- Nivala, Elina 2010. Kansalaistoiminta ja hyvinvointi. Teoksessa Niemelä, Pauli (toim.) 2010. Hyvinvointipolitiikka. Helsinki: Sanoma Pro Oy, 199–226
- Nuorisolaki 2016/1285. Viitattu 28.9.2017
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- Nyman, Tarja 2012. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet yhteisöpedagogit työelämän ja alan kehittämisosajina. Teoksessa Komonen, Katja & Suurpää, Leena & Söderlund, Markus (toim.) 2012. Kehittyvä nuorisotyö. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 244–260.
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät - uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 1. painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy.
- Opetushallitus 2011. Demokratiakasvatusselvitys. Raportit ja selvitykset 2011:27. Helsinki: Opetushallitus. Viitattu 15.2.2018
http://www.oph.fi/download/139654_Demokratiakasvatusselvitys.pdf
- Participatory Budgeting in New York City 2012. 2013–2014 Rulebook. Viitattu 13.11.2017 http://pbnyc.org/sites/default/files/PBNYC_2013-2014_Rulebook_backup.pdf
- Participatory Budgeting in the UK 2010. A Toolkit for Participatory Budgeting in the UK. Second Edition. United Kingdom: The BP unit. Viitattu 13.11.2017
<http://www.pkc.gov.uk/media/38278/Participatory-Budgeting-Toolkit-2010/pdf/Participatory-Budgeting-Toolkit-2010>
- Pihlaja, Ritva 2017. Osallistuva budjetointi kunnissa ja maakunnissa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto.
- Pihlaja, Ritva & Sandberg, Siv 2012. Alueellista demokratiaa? Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa. Valtionvarainministeriö.
- Pohjola, Pasi & Aalto-Kallio, Mervi & Englund, Kristel & Heikkinen, Hanne & Koivisto, Juha & Korhonen, Satu & Lyytinen, Merja & Peränen, Niina & Pitkänen, Niina & Virtanen, Kati 2014. Kohti avointa kehittämistä – matkaoppaana Innokylä. Tampere: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 14.12.2017
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/120379/THL_OPA_38_2014_verkko.pdf?sequence=1

- Raivio, Helka & Karjalainen, Jarno 2013. Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Osallisuuden rakentuminen 2010-luvun tavoite- ja toimintaohjelmissa. Teoksessa Taina Era (toim.) Osallisuus – oikeutta vai pakkoa? Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- RuutiBudjetti 2014. Helsingin nuorisosiainkeskus. Viitattu 15.1.2018
http://ruuti.munstadi.fi/files/2014/12/RuutiBudjetti_takuu.pdf
- Ruuti 2018. Usein kysytyt kysymykset. Helsingin nuorisosiainkeskus. Viitattu 19.2.2018 <http://ruuti.munstadi.fi/usein-kysytyt-kysymykset-faq/>
- Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. Viitattu 5.2.2018
http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html
- Shah, Anwar 2007. Participatory Budgeting. Editor Anwar Shah 2007. The International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Viitattu 13.11.2017
<http://siteresources.worldbank.org/PSGLP/Resources/ParticipatoryBudgeting.pdf>
- Sillanpää, Laura 2013. Deliberating Service Delivery. Survey on the outcomes and challenges of participatory budgeting in the UK. Viitattu 10.11.2017
http://finnishinstitute.cdn.coucouapp.com/media/W1siZiIsIjIwMTYvMDgvMjUvMDk1MzgvMjE-vOGM4ZDVhYjktNGQ2ZS00YTE2LWE2MzYtMmFhMjU2YTBlYWExL09zYWxsaXN0dXZlbiBidWRqZXRvaW5uaW4gc2Vsdm0eXNfTGf1cmEgU2lsbGFucMOkw6QtMi5wZGYiXV0/Osallistuvan%20budjetoinnin%20selvitys_Laura%20Sillanp%C3%A4%C3%A4-2.pdf?sha=3b077369cb03a81f
- Sintomer, Yves & Herzberg, Carsten & Röcke, Anja 2008. From Porto Alegre to Europe: Potentials and Limitations of Participatory Budgeting. The Development Partners Network on Decentralisation and Local Governance.
- Sintomer, Yves & Herzberg, Carsten & Allegretti, Giovanni 2010. Learning from the South: Participatory Budgeting Worldwide – an Invitation to Global Cooperation. Bonn: InWEntg GmbH – Capacity Building International, Germany/Service Agency Communities in One World. Viitattu 13.11.2017
http://www.buergerhaushalt.org/sites/default/files/downloads/LearningfromtheSouth-ParticipatoryBudgetingWorldwide-Study_0.pdf
- Sitra 2012. Uusi demokratia -foorumien osallistavan budjetoinnin päätöksentekotilaisuus. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra. Viitattu 17.1.2018.
<https://www.sitra.fi/tapahtumat/uusi-demokratia-foorumien-osallistavan-budjetoinnin-paatoksetkotilaisuus/>
- Siurala, Lasse 2014. Nuorisotyön arviointi – kehittämisajatuksia. Kanuuna. Viitattu 18.1.2017
http://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/filedepot/kanuuna_nuorisotyön_arviointi.pdf
- Sojakka, Virpi 2017a. OBU-projektin eteneminen -muistio. Turun nuorisopalvelut. Ei julkaistu.
- Sojakka, Virpi 2017b. Nuorisopalvelut, osallistuva budjetointi tiloilla ja taloilla. Powerpoint-esitys. Turun nuorisopalvelut. Ei julkaistu.

- Toivanen, Tuuli 2011. Koululuokille lahjoitetaan leikkivälineitä Turussa. Yle Turku. Viitattu 19.2.2018 <https://yle.fi/uutiset/3-5428515>
- Turun kaupunki 2016a. Nuorisolautakunta. Viitattu 18.10.2017 <http://ah.turku.fi/nuoriso/2016/0915009x/3437232.htm>
- Turun kaupunki 2016b. Nuorisopalvelujen operatiivinen sopimus 2017. Viitattu 18.10.2017 <http://ah.turku.fi/nuoriso/2016/0915009x/Images/1479614.pdf>
- Turun kaupunki 2017a. Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala. Viitattu 4.9.2017 <http://www.turku.fi/organisaatio/toimialat/vapaa-aikatoimiala>
- Turun kaupunki 2017b. Turun kaupungin vapaa-aikatoimiala. Nuorisopalvelut. Viitattu 4.9.2017 <https://www.turku.fi/organisaatio/toimialat/vapaa-aikatoimiala/nuorisopalvelut>
- Turun kaupunki 2017c. Nuorisotilat. Viitattu 14.11.2017 <http://www.turku.fi/nuorisotilat>
- Turun kaupunki 2018. Päätöksenteko. Nuorisolautakunta. Viitattu 11.1.2018 <https://www.turku.fi/paatöksenteko/lauta-ja-johtokunnat/nuorisolautakunta>
- Wampler Brian 2000. A Guide to Participatory Budgeting. Viitattu 13.11.2017 https://www.commdev.org/userfiles/files/1613_file_GPB.pdf

LIITTEET

LIITE 1

Osallistuvan budjetoinnin käsikirja ja menetelmäopas Turun nuorisopalveluille

OBU
Osallistuva budjetointi Turun
nuorisopalveluissa

Käsikirja ja menetelmäopas

Johdanto

Tämä käsikirja ja menetelmäopas on tehty Turun nuorisopalveluiden työntekijöitä varten. Oppaassa kerrotaan mitä on osallistuva budjetointi, mikä on sen historia ja millaisia tavoitteita sillä on. Tähän käsikirjaan on kerätty toiminnallisia menetelmiä siitä, miten osallistuvaa budjetointia voi toteuttaa Turun nuorisopalveluissa. Oppaan menetelmiä voi muokata, muunnella ja kokeilla vapaasti.

Osallistuvan budjetoinnin ajatuksena on lisätä ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia oman elinympäristönsä asioihin. Tarkoituksena on myös edistää tasa-arvoa, osallisuutta ja päätöksenteon läpinäkyvyyttä. Nuorilta puuttuu tietoa kaupungin päätöksentekoprosessin toiminnasta ja päätöksenteko on toisinaan heidän näkökulmastaan hidasta. OBU -osallistuva budjetointi Turun nuorisopalveluissa parantaa nuorten osallisuutta ja antaa tietoa kaupungin toimintatavoista ja samalla nopeuttaa nuorille tärkeiden asioiden toteutumista.

OBU -osallistuva budjetointi antaa aidosti valtaa Turun nuorille päättää miten heille osoitettua osuutta kunnan budjetista käytetään. OBU on yksi tapa toteuttaa osallistuvaa demokratiaa paikallisesti. Se antaa alueen nuorille todellista valtaa päättää ja priorisoida heille osoitetun rahan käytöstä. Avoin keskustelu ja budjetin ymmärrettävä esittäminen ovat tärkeä osa osallistuvaa budjetointia. Nuorten aktiivisuus ja osallisuus lisääntyy osallistuvan budjetoinnin tarjoamien mahdollisuuksien myötä. YK on todennut osallistuvan budjetoinnin olevan yksi parhaista käytännöistä niin demokratian kehittämisessä kuin myös kaupunkien hallinnossa.

Historiaa

Osallistuva budjetointi on lähtöisin Brasiliasta, Porto Alegren kaupungista. 80-luvulla alkunsa saanut malli on sittemmin otettu kokeiluun myös monissa muissa latalaisen Amerikan kaupungeissa, kuten myös Euroopassa, Pohjois-Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Osallistuvaa budjetointia on kokeiltu niin paikallisella kuin valtakunnallisellakin tasolla ja myös koulujen ja monien erilaisten organisaatioiden päätöksenteossa. Tätä toimintamallia on sovellettu erilaisissa yhteiskunnissa, kehitysmaissa ja pitkälle kehittyneissä valtioissa ja niin suurkaupungeissa kuin pienilläkin paikkakunnilla.

Suomessa osallistuvaa budjetointia ovat toteuttaneet muun muassa Helsingin nuorisosiainkeskus vuodesta 2013 lähtien omalla RuutiBudjetti –mallillaan. Tampereella toteutettiin vuosina 2014-2016 Oma Tesoma –hanke osallistuvaa budjetointia käyttäen ja vuonna 2012 Sitra toteutti osallistuvaa budjetointia Uusi demokratia –foorumien yhteydessä.

Osallistuvasta budjetoinnista on käytössä monia erilaisia malleja, sillä sama toimintatapa ei sovellu kaikille yhteisöille ja koko ajan kehitetään myös uusia sovellutuksia ja menetelmiä. Turun nuorisopalveluissa toteutettava malli on lähimpänä Määräraha (Community Grant) –mallia. Tässä mallissa ennalta kerrottu määräraha jaetaan yhdessä sovittujen budjettiehdotusten kesken. Määräraha-malli on todettu hyväksi tavaksi luoda positiivista yhteishenkeä ja se toimii hyvin konkreettisista asioista päätettäessä kuten retki, tapahtuma tai hankinta ym.

Historia Turussa

Turun nuorisolautakunta on kokouksessaan syksyllä 2016 päättänyt, että osallistuva budjetointi otetaan käyttöön Turun nuorisopalveluiden toiminnassa. Pilottihanke aiheesta käynnistyi keväällä 2017 ja syksyllä 2017 nuorisopalveluiden henkilökuntaa koulutetaan osallistuvan budjetoinnin soveltamisesta heidän työhönsä. Humanistisen ammattikorkeakoulun opiskelija teki OBU-hankkeesta opinnäytetyönsä ja osana opinnäytetyötä on tämä käsikirja ja menetelmäopas.

Lausteen ja Paattisten nuorisotalot, Fendari ja Starttipaja tulivat mukaan OBU:n pilottihankkeeseen keväällä 2017 ja samaan aikaan tehtiin kysely osallistuvasta budjetoinnista Turun nuorisopalveluiden työntekijöille. Kyselyssä kartoitettiin työntekijöiden tietämystä aiheesta ja kysyttiin ideoita miten OBUa on hyvä toteuttaa nuorisopalveluissa. Pilottihankkeessa mukana olevat tahot ovat kevään 2017 aikana kokeilleet erilaisia tapoja toteuttaa osallistuvaa budjetointia ja heidän kokeilemiaan menetelmiä ja kyselyssä esille tulleita asioita on otettu mukaan oppaaseen. Näiden lisäksi OBU-testiryhmä on kokouksissaan kehittänyt erilaisia toimintatapoja miten aihetta voisi toteuttaa ja suunnitellut OBU:n digitaalista alustaa. Digitaalista alustaa ehdotuksia ja ideointia varten kehitetään vuoden 2017 aikana yhteistyössä kaupungin IT-palveluiden kanssa..

Toukokuussa 2017 Osallistuvan budjetoinnin projektia täsmennettiin koskemaan vain Tekemällä oppiminen –yksikköä vuosien 2017 ja 2018 aikana. Fendari ja Starttipaja jäivät pois pilottihankkeesta ja uutena tahona hankkeeseen liittyi koulunuorisotyö. Pilottihankkeessa ovat mukana Lausteen ja Paattisten nuorisotalot sekä koulunuorisotyö. Vuonna 2018 hankkeeseen otetaan mukaan muutama uusi toimipiste ja vuonna 2019 OBU –osallistuva budjetointi laajentuu osaksi koko Turun nuorisopalveluiden toimintaa.

Osallistuva budjetointi Turun nuorisopalveluissa

Turun nuorisopalveluissa osallistuvaa budjetointia aletaan toteuttaa kolmen kuukauden sykleissä. Toiminnanohjaajat varaavat käyttötalouden budjetista ”toimintarahaa” nuorille osallistuvaa budjetointia varten ja tämä raha käytetään nuorten haluamalla tavalla, nuorisotyöntekijöiden ammatillisen harkinnan avulla. Nuoret suunnittelevat budjettia aina seuraavalle kolmelle kuukaudelle ja kun päätökset budjetista on tehty ja ehdotukset toteutettu, aletaan suunnitella taas seuraavaa sykliä.

Ohjaajien tehtävänä on luoda kannustava ja turvallinen ilmapiiri ja täten antaa nuorille mahdollisuus ideoida vapaasti. Ideoita ja ehdotuksia nuorille varatun toimintarahan käyttämiseen voidaan kerätä tässä oppaassa lueteltujen toiminnallisten menetelmien avulla ja myös erillisen digitaalisen alustan kautta. Prosessin jonkin vaihe on käynnissä koko ajan: ideoidaan, äänestetään, toteutetaan ja toteutusvaiheen jälkeen sykli alkaa taas alusta.

Osallistuvan budjetoinnin tavoitteet Turussa

- Antaa tietoa nuorten toivomasta toiminnasta.
  - Tavoittaa uusia nuoria.
  - Tuo enemmän suunnitelmallisuutta nuorisopalveluiden toimintaan.
  - Lisää nuorten käsitystä rahasta ja sen käyttämisestä.
  - Mahdollisuus tavoittaa enemmän nuoria ja lisätä heidän vaikutusmahdollisuuksiaan.
  - Nuoret oppivat miten kaupungin päätöksenteko toimii.
  - Nuorille syntyy kokemus, että heitä kuunnellaan ja että heidän mielipiteillään on arvoa.
  - Nuorisotyötä tehdään kaikille alueen nuorille, ei pelkästään jo nyt palveluiden parissa oleville.
  - Nuorisotyön saavutettavuus paranee.
  - Nuorisotyö laajenee koskemaan myös muita kunnan toimintoja, koska nuorten ideat ja toivomat asiat voivat kuulua monien eri toimialojen vastuisiin -> nuoret otetaan huomioon myös muualla kuin nuorisopalveluiden toiminnoissa.
-

Avaimet onnistumiseen

- Koko henkilökunnan kiinnostus ja aito tahto ottaa menetelmä käyttöön ja houkutella nuoret päättämään ja suunnittelemaan budjettia -> uusi työtapa.
  - Prosessin jatkuvuus ja säännöllisyys, jotta toimintatapa tulee tutuksi kaupungin työntekijöille ja virkamiehille ja vakiintuu osaksi kaupungin toimintamalleja.
  - Taloudelliset mahdollisuudet toteuttaa osallistuvaa budjetointia. Jos rahaa ei ole, ei sitä myöskään voida käyttää.
  - Oikean vaikutusmahdollisuuden antaminen nuorille ja jokaiselle nuorelle mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa. Ideoiden pitää tulla nuorilta ja ideat myös toteutetaan.
  - Selkeä tiedotus, mitä tapahtuu, missä tapahtuu ja milloin tapahtuu.
  - Koulujen ja nuorisopalveluiden onnistunut yhteistyö nuorten tavoittamiseksi.
  - Toimintamallin jatkuva kehittäminen ja arviointi.
-

Ajatuksia pohdittavaksi

- Miten päätökset tehdään ja miten niihin pääsee vaikuttamaan?
  - Kuka vie mitäkin päätöstä eteenpäin?
  - Miten ideointia ja äänestystä voidaan toteuttaa myös muualla kuin nuorisotaloilla -> miten OBU saadaan laajennettua koskemaan kaikkia alueen nuoria?
  - Mistä nuoret voivat seurata hankkeiden toteutumista ja aikataulua?
  - Miten ja missä nuorten päättämistä asioista tiedotetaan?
  - Jos OBU:n resurssit ovat pienet, millä tavoin nuorten ideointia voidaan rajata ja asettaa raameja?
  - Nuorille on kerrottava realistisesti millaiset mahdollisuudet heillä on vaikuttaa ja millaisiin asioihin. Ei saa lupailta liikojia, mutta ei myöskään vähätellä nuorten vaikutusmahdollisuuksia.
  - Jos jotain ehdotusta ei voida toteuttaa, on tärkeää kertoa se nuorille ja perustella selkeästi ja ymmärrettävästi miksi sitä ei voida toteuttaa.
-

Lähteet

Alueellista demokratiaa? - Lähidemokratian toimintamallit Suomen kunnissa:

<http://vm.fi/documents/10623/1107144/Alueellista%20demokratiaa%20-%20Lähidemokratian%20toimintamallit%20Suomen.pdf/597e319d-32b2-4f35-8f0b-5bafb64020f4>

Opas nuorten kanssa ideointiin:

<http://www.nuortenakatemia.fi/wp-content/uploads/2016/07/opas-nuorten-kanssa-ideointiin.pdf>

Fasilitaattorin työkirja:

https://www.gloaalikasvatus.fi/tiedostot/Fasilitaattorin_tyokirja.pdf

<http://osallistuvabudjetointi.fi/>

<https://www.participatorybudgeting.org/>

Turun nuorisopalveluiden työntekijöille tehty kysely huhtikuussa 2017.

IDEOINTI

Toiminnallisia menetelmiä ideoiden keräämistä varten.

IDEALAATIKKO

Tarvikkeet: Laatikko, kynä, paperia

Tavoite: Kerätä ideoita kaikilta. Kynnys ehdottaa ideaa on pieni, jos ideaa voi ehdottaa ilman huomiota.

MENETELMÄN KUVAUS:

Konkreettinen laatikko, jonka päällä/ vieressä on paperia ja kyniä. Nuoret voivat kirjoittaa ehdotuksiaan paperille ja laittaa laatikkoon. Idealaatikkoon voi laittaa ideoita aina ja säännöllisin väliajoin ryhmä kokoontuu katsomaan millaisia ideoita laatikkoon on kertynyt ja keskustelevat ovatko ideat toteutuskelpoisia tai tarpeellisia.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Idealaatikon ei ole pakko olla nuorisotalolla, vaan sen voi viedä esimerkiksi lähikauppaan tai koululle. Idealaatikko voi olla myös sähköinen, esim. sähköpostiosoite tai WhatsApp-numero minne nuoret voivat lähettää ideoitaan.

HUOMIOITAVAA:

Sama henkilö voi ehdottaa samaa ideaa monta kertaa. Ohjaajan ammattitaito auttaa karsimaan saman henkilön ehdotuksia. Idealaatikon on hyvä olla sellaisessa paikassa, minne voi viedä ehdotuksensa ilman suurta huomiota.

PAPERIT KIERTÄMÄÄN

Tarvikkeet: Paperia ja kyniä.

Tavoite: Keksii uusia ideoita toisten ajatusten pohjalta. Osallistaa kaikki ryhmän jäsenet ideoimaan.

LÄHDE: Sinä olet demokratiakasvattaja – Opas demokratiakasvatukseen.

MENETELMÄN KUVAUS:

Osallistujat saavat paperin ja viiden minuutin aikana paperille kirjataan kolme ideaa annetusta aiheesta. Seuraavaksi paperi annetaan vasemmalla olevalle henkilölle, joka lukee ideat läpi ja kirjaa kahden minuutin aikana uuden idean paperiin. Tarkoituksena on, että paperissa olevat ideat auttavat keksimään uusia ideoita. Paperi annetaan taas vasemmalle ja ideoidaan lisää vähintään viiden siirron ajan. Ideoista ei saa puhua vielä tässä vaiheessa.

Kun ideointia on tehty riittävän monta kierrosta, käydään kunkin paperin ideat läpi ja valitaan ideoista parhaat. Jokainen osallistuja voi antaa kolme ääntä parhaiksi katsomilleen ideoille. Eniten ääniä saaneet ideat otetaan jatkokesittelyyn.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Keksittävien ideoiden määrää ja keksimisen aikaa voidaan rajata tarpeen mukaan.

HUOMIOITAVAA:

Miten ideoita jatkokesittelään? Tarviiko niitä jatkokesittelää?

LEARNING CAFE

Tarvikkeet: Tila missä on riittävästi tilaa ja pöytiä. Paperia ja kyniä.

Tavoite: Työskentelymuoto, missä haetaan ideoita ja mielipiteitä etukäteen valittuihin aiheisiin.

MENETELMÄN KUVAUS:

Osallistujat jaetaan ryhmiin ja ryhmät asetuttavat pöytiin. Pöydissä voi olla pysyvät kirjurit, tai sitten joku ryhmäläisistä toimii kirjurina. Ideoidaan budjetin käytöstä pöydissä ja kirjoitetaan ajatuksia papereihin. Keskustellaan ja ideoidaan pöydittäin sovittu aika (esim. 10-15 minuuttia) ja sen jälkeen vaihdetaan pöytiä ja jatketaan ideointia pöydällä olevien ehdotusten pohjalta. Viimeisessä pöydässä ryhmä valitsee kolme parasta paperilla olevaa ideaa.

Lopuksi kerätään paperit ja käydään yhteinen loppukeskustelu niiden pohjalta ja valitaan maksimissaan kolme ideaa äänestykseen. Ideoita voi kerätä ilman reunaehjoja tai pöydissä voi olla myös valmiit raamit, joiden pohjalta keksitään ideoita (esim. pöytä 1 "retki", pöytä 2 "tapahtuma", pöytä 3 "hankinta" ym.).

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Voidaan myös valita vain yksi paras idea per pöytä ja lopuksi äänestetään näistä ideoista paras koko ryhmän kesken.

HUOMIOITAVAA:

Ryhmänohjaajan on hyvä välillä käydä katsomassa miten työskentely sujuu ja muistuttaa kaikkia osallistumaan ideointiin. Muuten voi olla vaarana, että jotkut dominoivat ideointia.

IDEAPUU

Tarvikkeet: Värikkäisiä papereita tai pahvikortteja, kyniä ja tusseja, suuria papereita, teippiä ja sinitarraa

Tavoite: Ideoida yksin ja valita ryhmässä parhaat ideat jatkokeskittelyyn ja yhdistellä ideoita yhteisesti.

LÄHDE: Faasiltaatorin työkirja

MENETELMÄN KUVAUS:

1. Ideointi yksin
Osallistujat kirjoittavat kolme ideaa tai ehdotusta tyhjälle paperille.

2. Pienryhmät
Kootaan pienryhmät ja käydään läpi ryhmän jäsenten ideat. Ryhmä valitsee viisi parasta ideaa ja kirjaa ne erilliselle paperille.

3. Ideat näkyviin
Pienryhmien paperit kootaan seinälle suureen ideapuuhen. Kukin pienryhmä tutustuu muiden tekemiin ehdotuksiin, mutta niistä ei keskustella vielä tässä vaiheessa. Ideat ryhmitellään ja kootaan samanlaiset ideat yhteen. Nuorisohjaaja avustaa ryhmittelyssä.

4. Kolme parasta
Kukin pienryhmä valitsee ideapuun ehdotuksista kolme parasta ja kirjoittavat ne erillisille paperille. Yksi ehdotus per paperi. Paperit laitetaan kaikkien nähtäville.

5. Valinta
Kun kaikki ehdotukset ovat näkyvillä, käydään ehdotukset läpi vielä koko ryhmän kesken. Tässä vaiheessa voidaan vielä poistaa päällekkäisyyksiä ja yhdistellä samanlaisia ideoita tai karsia ideoita. Lopuksi valitaan toteutuskelpoisin idea keskustelemalla.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Menetelmän eri vaiheita voi karsia ja yhdistää ja ehdotuksista voi keskustella jo ideat näkyviin – vaiheessa.

HUOMIOITAVAA:

Saadaanko keskustelemalla varmasti valittua sellainen idea, mikä miellyttää suurinta osaa? Ohjaajan täytyy johtaa keskustelua ja huomioida kaikkien ryhmäläisten mielipiteet.

ME-WE-US

Tarvikkeet: Kyniä, paperia ja liimalappuja.

Tavoite: Tämä menetelmä, aktivoi kaikki osallistujat ideoiden luomiseen. Menetelmä antaa puheenpuoron myös hiljaisille ja samalla rahoittaa puheliaampia.

LÄHDE: Innostu ja innovoi. Käsikirja innovaatioprojektointoihin.

MENETELMÄN KUVAUS:

Työskentely etenee vaiheittain, ensin yksilötyöskentelynä (me), sitten parin (we) tai pienryhmän työskentelynä ja lopuksi koko ryhmän (us) työskentelynä.

Ensin jokainen osallistuja kirjoittaa ajatuksensa paperille yksin.

Seuraavaksi muodostetaan parit tai pienryhmät ja keskustellaan paperille kirjoitetuista ideoista. Tässä vaiheessa voidaan tehdä karsintaa ehdotuksista ja valita vaikkapa viisi parasta ideaa.

Kun parit ovat valinneet omista ideoistaan parhaat, he esittelevät ne koko ryhmälle. Esittelykierroksen jälkeen ideoista keskustellaan ja niistä voi esittää kysymyksiä ja myös parannusehdotuksia.

Lopuksi parhaista ideoista äänestetään koko ryhmän kesken. Ääniä voi olla useampia, jotta ei ole pakko valita vain yhtä ideaa.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Menetelmää voidaan käyttää myös ilman papereita, osallistujat keskustelevat ideoista ja tämä kannustaa kommunikoimaan ja kertomaan omat ajatuksensa selkeästi ja ymmärrettävästi.

HUOMIOITAVAA:

Ideat voivat saada yhtä monta ääntä tai moni idea voi olla hyvä ja toteuttamiskelpoinen. Tällaisessa tilanteessa ohjaajan ammattitaito on tärkeää, jotta kaikki voivat olla tyytyväisiä valittuun ideaan.

TUUMATALKOOT

Tarvikkeet: Tila työskentelyyn, fläppipapereita, tusseja, tarralappuja.

Valmistelut: Fläppipaperit kiinnitetään etukäteen työskentelytilan seinälle. Menetelmä toimii parhaiten noin 10-20 henkilön ryhmille. Työskentelyaika vaihtelee riippuen ryhmän koosta ja aktiivisuudesta. Aikaa on hyvä varata noin 30-60 min.

LAHDE: Innokylä

MENETELMÄN KUVAUS:

1. Aluksi kerrotaan mitä aihetta ollaan käsittelemässä. (esim. hankinta, tapahtuma, retki.)
2. Osallistujat kirjoittavat ideoita tarralappuille ja kiinnittävät niitä seinällä oleville papereille.
3. Kun kaikki ovat keksineet ideoita ja seinällä olevat paperit alkavat olla täynnä, osallistujat saavat merkitä plussan kolmelle parhaaksi katsomalleen idealle.
4. Plussat lasketaan yhteen ja eniten kannatusta saaneista ideoista keskustellaan ja keskustelun pohjalta valitaan 2-5 ideaa jatkokäsittelyyn. Jatkoon päässeet ideat kirjataan erilliselle paperille.
5. Muodostetaan parit/pienryhmät ja keskustellaan ehdotuksista. Kukin pari esittelee oman näkemysensä ideoista muulle ryhmälle.
6. Kaikkein toteuttamiskelpoisimmasta ideasta äänestetään ja ryhmä pohtii yhteisesti idean toteuttamiseen liittyviä toimenpiteitä.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Menetelmää voi soveltaa omaan käyttöön sopivaksi esim. tuotettavien ideoiden määrää rajoittamalla, jaettujen plussien määrää vaihtelemalla. Jatkotyöstöön valittavien ideoiden valinta voidaan tehdä joko keskustelemalla tai valitsemalla jatkoon suoraan eniten plusia saaneet vaihtoehdot.

HUOMIOITAVAA:

Kun osallistujat jaetaan pareihin, on ohjaajan huomioitava että parit ovat tasapuolisia, jotta syntyy aitoa keskustelua.

BRAINSTROMING

Tarvikkeet: Paperia, kyniä ja tyhjä seinä.

Tavoite: Työskentelymuoto, missä voi vapaasti ehdottaa mitä mieleen tulee ja keksiä uusia ideoita muiden ajatusten pohjalta.

MENETELMÄN KUVAUS:

Osallistujat kirjoittavat ehdotuksia yhdelle isolle paperille, ehdotukset voivat olla kuinka pieniä tai isoja tahansa. Muiden ehdotuksista saa ottaa vinkejä ja niitä voi muokata, mutta alkuperäistä ideaa ei poisteta. Seuraavassa vaiheessa käydään ehdotukset läpi ja lajitellaan teemojen mukaan. Kolmannessa vaiheessa käydään keskustelua mitkä vaihtoehdot ovat toteuttamiskelpoisia tai eniten toivottuja. Nostetaan esim. kolme ideaa, joista äänestetään hankintakohte.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Tätä menetelmää voi soveltaa monin eri tavoin. Ehdotuksia ja ideoita ei ole pakko kirjoittaa paperille, vaan koko keskustelu voidaan äänittää ja kuunnella myöhemmin millaisia ideoita ryhmä sai aikaiseksi. Tai keskustelun jälkeen kirjoitetaan paperille vain kaikkein paras ja kaikkien hyväksymä idea.

HUOMIOITAVAA:

Tässä menetelmässä voi tulla monta hyvää ideaa, ideoita on hyvä laittaa muistiin tulevaa varten.

TOIVETAULU / TOIVEJULISTE

Tarvikkeet: Iso juliste/fläppipaperi seinällä, kyniä.

Tavoite: Saada selville mitä asioita nuoret toivovat esim. nuorisotiloille.

MENETELMÄN KUVAUS:

Toivetaulu tai toivejuliste, johon voi kiinnittää toiveita. Taululle kertyneet ideat käydään säännöllisesti läpi nuorten kanssa ja neuvotellaan/äänestetään mikä on ensisijainen hankinta.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Tätä voi soveltaa myös sosiaalisessa mediassa, esim. WhatsApp-numero mihin nuoret voivat lähettää ideoitaan tai vaikkapa kuvan toivomastaan asiasta.

HUOMIOITAVAA:

Nuorten pitää tietää kuinka kauan ideoita voi laittaa taululle ja milloin ne käydään läpi.

IDEASEINÄ

Tarvikkeet: Post-it-lappuja, kyniä, iso paperi, seinätillaa.

Tavoite: Saada ideoita nuorten toiveista ja yhdessä muokata niistä konkreettisia ideoita toimintaan.

MENETELMÄN KUVAUS:

Nuoret kirjoittavat itsenäisesti post-it-lapuille ehdotuksia mihin toimintaan, tapahtumaan, retkeen ym., he haluaisivat käyttää rahaa.

Laput kiinnitetään kaikkien nähtäville seinälle/seinällä olevalle paperille. Ehdotuksia saa lisätä viikon ajan ja myös muiden ehdotuksia voi täydentää, mutta alkuperäinen pitää jäädä näkyville.

Seuraavalla viikolla ehdotuksia aletaan karsia äänestämällä ja yhdistämällä samanlaisia ehdotuksia yhteen.

Seinällä voi myös olla jo valmiiksi mietittyjä kategorioita, mihin nuoret voivat kiinnittää ehdotuslappunsa (esim. retki, tapahtuma, hankinta talolle ym.). Viikon päätteeksi äänestetään parhaasta ehdotuksesta.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Ideaseinä voidaan viedä myös nuorisotilan ulkopuolelle, torille, kaupan ilmoitustalulle tai kouluun.

HUOMIOITAVAA:

Hyviä ideoita voi tulla paljon, miten ohjaajat priorisoivat ideat. Voisiko osan ideoista toteuttaa seuraavassa syklissä tai käyttää pohjana seuraavaa kertaa suunnittelussa?

MITÄ MUUT HALUAISIVAT

Tarvikkeet: Kyniä, paperilappuja, tila työskentelyyn, pöytiä.

Tavoite: Kannustaa nuoria miettimään asioita myös muiden näkökulmasta.

MENETELMÄN KUVAUS:

Nuoria pyydetään miettimään jotain sellaista toimintaa, mitä joku muu kuin itse voisi haluta. Tarkoituksena on saada nuoria ajattelemaan asioita myös toisten näkökulmasta ja keksiä jotain mukavaa tekemistä kavereille, tutuille ja tuntemattomille.

Ehdotukset kirjoitetaan lapuille ja laitetaan pöydälle. Nuoret jaetaan pienryhmiin (4-6 henkilöä) ja pienryhmissä he etsivät ryhmää eniten kiinnostavan ehdotuksen. Pienryhmien valitsemista ehdotuksista äänestetään koko ryhmän kesken.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Menetelmää voidaan soveltaa määrittelemällä kenelle toimintaa suunnitellaan, esim. yläkoulukäiset koittavat keksiä mitä alakoulukäiset haluaisivat ja toisinpäin.

HUOMIOITAVAA:

Jokainen ehdotus on varmasti kiinnostava nuorille, eivät he muuten niitä ehdottaisi. Ohjaajien ammattitaidolla nuoria kannustetaan miettimään yhteistä hyvää.

UNELMOINTI

Tarvikkeet: Lehtiä, tusseja, paperia, tulostin ym.

LÄHDE: Facilitaattorin työkirja

MENETELMÄN KUVAUS:

Tehtävänä on ilmaista sanoin, valokuvalla, näytelmällä, sarjakuvalla, piirustuksella, videonpötkällä, julisteella tai millä tahansa haluamallaan tavalla ihannekuva käsiteltävästä asiasta, kuten tempauksesta, tapahtumasta, kouluvierailusta tai järjestön seuraavan vuoden toiminnasta.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Etukäteen voidaan valita millä tavoin "unelmoidaan". Nuoria voidaan pyytää ilmaisemaan toivomansa asia tietyllä tavalla, tai sitten voi antaa muutamia vaihtoehtoja.

HUOMIOITAVAA:

Muistakaa pitää mielessä ideoiden kokoluokka ja toteutuskelpoisuus.

ÄÄNESTYS JA IDEOIDEN VALITSEMINEN

Toiminnallisia menetelmiä ideoiden äänestämisestä ja valitsemisesta.

TUHAT EUROA

Tarvikkeet: Paperia, leikkirahaa, kyniä

LÄHDE: Fasilitaattorin työkirja

MENETELMÄN KUVAUS:

Esille nousseet ideat ja ehdotukset kirjataan seinälle isolle paperille. Jokaiselle osallistujalle annetaan käytettäväksi 1000 euroa ja heidän tehtävänä on rahoittaa niitä ideoita, jotka he kokevat toteuttamisen arvoisiksi. Kukin voi jakaa rahasumman haluamallaan tavalla ja rahoittaa niin montaa ehdotusta kuin haluaa. Kannatussummat merkitään joko kirjaamalla summa ehdotuksiin tai käyttämällä esimerkiksi liimautuvista muistilapuista tehtyjä 500, 200 ja 100 euron "seteleitä". Kukin idean saama potti lasketaan yhteen.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Vaihtoehtoiset paikat äänestää, esimerkiksi "rahaa" voidaan jakaa vaikkapa kaupassa ja äänestys voi tapahtua siellä tai nuorisotalolla. Äänestys on mahdollista viedä moniin eri paikkoihin ja sen ei ole pakko tapahtua nuorisotaloissa.

HUOMIOITAVAA:

Muistakaa, ettei suurimman potin kerännyt idea ole automaattisesti paras.

YLENNÄ TAI ALENNA

Tarvikkeet: Kortit joihin on kirjoitettu + PLUS tai - MIINUS.

MENETELMÄN KUVAUS:

Jokainen osallistuja saa viisi pluskorttia ja viisi miinuskorttia. Ehdotukset on kirjoitettu jo valmiiksi isoille paperilapuille.

Osallistajat laittavat ehdotusten alle plussia tai miinusia ja eniten plussalla oleva ehdotus valitaan.

Sama henkilö saa laittaa yhteen ehdotukseen korkeintaan kaksi plussia tai miinusta.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Korttien määrää voi vaihdella tilanteen mukaan, niitä voi lisätä tai vähentää. Huomioi kuitenkin, että äänestys pysyy hallittuna ja siihen ei mene liikaa aikaa. Äänestys voidaan viedä esimerkiksi kouluihin tai lähialueen harrastustiloihin.

HUOMIOITAVAA:

On vaikea huomata laittaako joku enemmän kuin kaksi plussia tai miinusta yhteen ehdotukseen. Hyvä ryhmähenki ja luottamus on tärkeää, jotta kaikki voivat sitoutua valittuun ehdotukseen.

LIIKENNEVALO

T

Tarvikkeet: Erivärisiä kyniä/fusseja (vihreä, punainen ja keltainen), paperia

LÄHDE: Fasilitaattorin työkirja

MENETELMÄN KUVAUS:

Ideat kirjataan isolle paperille kaikkien nähtäville. Osallistujat ilmaisevat oman mielipiteensä piirtämällä erivärisiä palloja ehdotusten viereen.

Vihreä väri = Ehdotuksen kannattaminen

Punainen väri = Epäily tai vastustaminen

Keltainen väri = Epäselvyys tai ehdotus ei liity käsiteltävään aiheeseen.

Kun kaikki ovat ilmaisseet mielipiteensä, käydään ensin läpi epäselvät ehdotukset. Voisiko niitä muokata paremmiksi?

Lopuksi valitaan eniten kannatusta saanut idea. Tarvittaessa voidaan tehdä uusi kierros muutamasta eniten kannatusta saaneista ideoista.

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Äänestys voi tapahtua myös sosiaalisen median kanavissa, esim. Facebookissa reagoimalla postaukseen eri reaktioilla tai Instagramissa tykkäämällä eri kuvista. Kahoot!-sovelluksen (ja vastaavien) kautta voi toteuttaa äänestyksen anonyymina.

HUOMIOITAVAA:

Ohjaajan on huomioitava kaikkien mielipiteet, etteivät pelkästään äänekkäimmät valitse ehdotusta.

SOSIAALINEN MEDIA

Tarvikkeet: Tietokone, älypuhelin tai tabletti.

MENETELMÄN KUVAUS:

Äänestäminen sosiaalisessa mediassa kuvien avulla. Kuvat edustavat ideaa ja kuvasta tykkääminen tarkoittaa idean kannatusta. Kuvan oheen kirjoitetaan lyhyt selitys millaisesta ideasta on kyse. Facebookin ja Instagramin tykkäykset lasketaan yhteen ja tykkäys tarkoittaa idean kannatusta.

Vaihtoehtoinen toteutus: Facebookin päivityksessä kirjoitetaan esim. kolme ehdotusta mihin budjettia voisi käyttää, äänestys tapahtuu reagoimalla päivitykseen "peukku = idea 1, hymynaama = idea 2, sydän = idea 3, jne".

MENETELMÄN SOVELTAMINEN:

Sosiaalinen media, ja Internet, on jatkuvassa muutoksessa ja uusia sosiaalisen median kanavia voi ilmaantua nopeasti.

HUOMIOITAVAA:

Kaikki nuoret eivät käytä sosiaalista mediaa, tai ainakaan samoja sosiaalisen median palveluja. Miten saadaan yhdistettyä sosiaalisessa mediassa meneillään oleva äänestys taloilla tapahtuvaan äänestykseen? Joskus on hyvä saada äänestää anonyymisti, se ei onnistu esim. Facebookissa.

LIITE 2 Nuorisopalvelujen työntekijöille tehty kysely

OBU-kysely:

1. Miten osallistuva budjetointi hyödyttää työtäsi?

2. Kerro/kuvaile yksi toiminnallinen menetelmä, minkä avulla nuoria voi osallistaa ideoimaan budjettia:

3. Mitä kanavia tai toimintamalleja hyödyntämällä nuoria voidaan osallistaa budjetointiin (esim. talokokous, palautelaatikko, ym.):

- 4. Miten osallistuva budjetointi vaikuttaa nuorisopalveluiden saavutettavuuteen?**
- 5. Miten nuorten ideoita voidaan, tai miten niitä pitäisi, priorisoida?**
- 6. Mitä tehdään, jos ehdotukset ovat liian isoja ja niitä on vaikea toteuttaa?**
- 7. Miten voidaan taata se, että muutkin kuin äänekkäimmät voivat saada ehdotuksensa läpi?**
- 8. Miten nuorten päättämistä asioista tiedotetaan?**
- 9. Muita terveisiä:**